

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
Modern Magyar Irodalomtörténet Tanszék
Szeged

Színházi élet a hódmezővásárhelyi Nyári Színkörben

Szakedolgozat

Készítette: Kristó Mária
magyar szakos hallgató

Témavezető: Dr. Cserjés Katalin
adjunktus

2001

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés

- I. A hivatásos magyar színhátszás létrejötte
- II. A küzdelmek és a helytállás kora Hódmezővásárhelyen
- III. A faszínház története
 - a) Előzmények
 - b) A színház, megnyitása, működése
 - c) Utóélete
- IV. Az előadott darabok
- V. Ízelítő a kritikákból
- VI. Közönség
- VII. „Kelléktár”
 - a) Díszlet
 - b) Jelmez
 - c) Technikai, műszaki felszereltség
 - d) Biztonsági intézkedések
 - e) Nézőtér - helyárok

VIII. Reklám

Befejezés

Jegyzetek

Bibliográfia

Melléletek

Bevezetés

A Vásárhelyen élők számára nem ismeretlen, hogy egykor létezett itt egy színház, amit mindenki egyszerűen csak faszínházként emlegetett. Csakhogy ma már nem létezik. Vajon hogyan nézett ki? Kik fordultak meg színpadán? S milyen darabokat játszottak? Ezek azok a kérdések, melyekről az akkor élők közül sajnos ma már igen kevesen tudnak mesélni, inkább csak a korabeli kritikák, plakátok vannak segítségünkre.

A mában élők számára mindig különös kíváncsiságot jelent a múlt kutatása, hiszen ki az, akinek nem mozgatja meg képzeletét a több évtizeddel, esetleg évszázaddal ezelőtti élet, főként akkor, ha szülővárosának egyik impozáns épületéről van szó, melynek hajdani virágzására ma már csak egy kopjafa hívja fel a figyelmet, illetve az idősebbektől hallott történetek.

Ezeket az elbeszéléseket hallgatva éreztem, hogy milyen büszkék az itt élők a Nyári Színkörre, mely mint egy iskola úgy működött: tudást, látásmódot adott a vásárhelyi ember számára. S hogy mennyire hangsúlyosnak tekintették a színészetet, e szórakoztatva tanítást, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy sok híres színész, művész került ki a dél-alföldi város színi életéből: többek között Szerdahelyi József, Sággy Zsigmond, Rajz János, Várhelyi Endre és Gombos Katalin. A vásárhelyi polgárok számára rendkívüli értéket jelentett a faszínház, olyat, amely az élet egy darabját ábrázolja, mindenki átéli kisebb-nagyobb mértékben, és mégis oly kiismerhetetlen.

Dolgozatomban a témához kapcsolódó tanulmányok mellett főként a korabeli sajtóra támaszkodtam. Munkámat az Osváth-színház egykori színésznője, a Vásárhelyen élő Szél Zoltánné Kovács Zsuzsanna is segítette visszaemlékezéseivel. A faszínház ötven évi műsorának, színészeinek számbavétele meghaladja egy szakdolgozat terjedelmét. Mivel én csak keresztmetszetét kívánom adni a vásárhelyi

Nyári Színkör működésének, ezért a kezdeti (1898, 1899), a középső (1925, 1926) és a II. világháborút követő (1945, 1946) újjáéledő korszakok műsoráról, színészeiről írok, ezzel is láttatva egy színház belső életét.

I. A hivatásos magyar színjátszás létrejötte (1)

A hivatásos magyar színjátszás a többnyire latin, olykor magyar nyelvű iskolai előadásokból, a főúri kastélyokban előadott darabokból és a német vándortársulatok produkcióiból alakult ki a XVII. században .

„A magyar dráma és színészet iskolai drámáinkból indult fejlődésnek. A főiskolák színjátszó ifjaiból lettek az első magyar színészek s első drámaíróink tanárok, papok, szerzetesek voltak” - mondta Gyulai Pál Szigligeti Ede sírja fölött tartott emlékbeszédében (2). Az iskoladrámák célja - a szórakoztatáson túl - az volt, hogy a bevételekkel a diákok tanulásának támogatására pénzt szerezzenek.

Az iskolai színjátszás mellett a főúri színházak is alapját képezték a hivatásos magyar színjátszás kialakulásának. Az erdélyi és magyar urak ünnepélyes alkalmakkor valamely intézet tanárait vagy növendékeit vagy az iskolából már kikerülő személyeket kérték fel, hogy előadást tartsanak. Ilyen előadások zajlottak Báthori Zsigmond, Bethlen Gábor, Wesselényi Ferenc és Esterházy Miklós udvarában, kastélyában.

A harmadik tényezőt a német vándortársulatok jelentették, melyek a már polgáriasodó társadalom igényeit fogalmazták meg, vitték színre német nyelven.(3)

A magyar köz- és kisnemesség, illetve a kevés magyar nyelvű polgárság azonban színház nélkül maradt. A XVIII. végén a nemzeti tudat, hovatartozás folytán egyre többen szorgalmazták a magyar dráma megteremtését. A színjáték az addig háttérbe szorított magyar nyelv ápolásának, védelmének és terjesztésének egyik leghathatósabb eszközévé vált, hiszen a színpadon jóval nagyobb közönséghez lehetett szólni, mint az alacsony példányszámban megjelenő könyveken keresztül.

Az igen mostoha körülmények még a XVIII. század végén és a XIX. század elején is akadályozták a színjátszást és a drámairodalom

látványosabb fejlődését. A magyar színészeknek nem volt otthonuk, állandó problémát okozott a pénz hiánya, a támogatások ideiglenes jellege; a cenzúra is újabb és újabb nehézségeket támasztott a darabok színrevitelével kapcsolatban. Mindezek ellenére 1790 szeptemberében Kelemen László vezetésével megalakult az első magyar színtársulat, amely 1790. október 25-én mutatkozott be a budai Várszínházban. Simai Kristóf Igazházi, egy kegyes jó atya című ötfelvonásos játékát mutatták be. A társulat 1796-ban feloszlott, mert hiányzott a színházat rendszeresen látogató magyar közönség.

Időközben a Kolozsváron Kótsi Patkó János irányításával működő magyar társulat különböző csoportokat bocsátott Magyarországra, melyek egyikét Ernyi Mihály vezette, s Szegeden keresztül Pestre mentek, ahol sikerült megtelepedniük, így a magyar színjátszás nem maradt utánpótlás nélkül. Az új társulat 1812-ben foglalta el az addig német színjátszók által használt Rondellát, mert a német társulat egy saját, 3000 fős új színházba költözött. A társulat hetenként kétszer lépett fel rendkívül kedvezőtlen körülmények között. Két év múlva, 1814-ben Pest város Szépítő Bizottsága a Rondella lebontását határozta el, így a társulat egy része Egerben, majd Miskolcon játszott, másik része pedig a különböző vándortársulatoknál helyezkedett el, melyeknek száma igen megnőtt. Közülük Kilényi Dávid Alföldi Nemzeti Színjátszó Társasága volt a leghíresebb.

A reformkor nemzeti és polgári törekvései hívták életre a Nemzeti Színházat, melyben nemcsak a magyar drámairodalom otthonát, a nemzeti nyelv eszközét és a társadalom művészi nevelésének intézményét látták, hanem a politikai függetlenség szimbólumát is. Ennek érdekében 1833-ban Döbrentei Gábor és Fáy András az éppen megüresedett Várszínházba hívta a kassai társulatot és a Kolozsvárra szakadt színészeket (melléklet 1): Kántorné Engelhart Annát (1798 Nagyszeben - 1853), Déryné Széppataki Rózát (1793 Jászberény - 1872), Jókainé Laborfalvi Rózát (1817 Miskolc - 1886), Lendvai Mártonné Hivatal Anikót (1814 Pest - 1891), Szerdahelyi Józsefet

(1804 Hódmezővásárhely - 1851), Szentpétery Zsigmondot (1798 Mátészalka - 1858) és Megyeri Károlyt (1798 Nyitra megye - 1842). Róla Váli Béla a következőket írta: „*Hódmező-Vásárhelyen látott először színjátékot és lelkét az előadás annyira elragadta, hogy mind iskolai pályája, mind a (nemzetgazdaság) között lelkében csak Tháliának áldozott.*” (4) A kezdeti társulatnak tagja volt még Lendvai Márton (1807 Nagybánya - 1858), Egressy Gábor (1808 Lászlófalva - 1866), Bartha János (1798 -1857), Telepi György, Szigligeti Ede (1814 Nagyvárad - 1878) és Erkel Ferenc karmester (1810 Gyula - 1893). A Pesti Magyar Színházat (melléklet 2) 1837. augusztus 22-én nyitották meg Vörösmarty Mihály Árpád ébredése és Eduard Schenk Belizár című művével. A színház első igazgatója Bajza József volt.

II. A küzdelmek és a helytállás kora Hódmezővásárhelyen

(5)

1814 után a magyar színészetnek vidéki városok adtak otthont (Kassa, Székesfehérvár, Miskolc, Kolozsvár,...). Híres társulatok járták az országot, hogy minél több emberhez eljusson a magyar nyelvű kultúra és a szórakozási lehetőség. Az egyik legnevezetesebb társulat a Kilényi Dávid által létrehozott Alföldi Nemzeti Színjátszó Társaság volt, amely „*Kecskemétről hosszú, de eredménytelen körutazás után Szabadkán telepedett meg 1818-ban*” (6). Itt a gimnáziumban játszottak, amit a helytartótanács nem helyeselt a fiatalság erkölcsét féltve. Innen Bajára, majd Pécsre mentek a színészek.

Cenner Mihály véleménye szerint (7) a Szabadkán tartózkodó Kilényi társulatával ellátogatott az innen nem oly messze lévő Szegedre, Aradra, Hódmezővásárhelyre. E feltételezést látszik igazolni az a tény, hogy Shener György, Csongrád és Csanád vármegye földmérője, aki Hódmezővásárhelyen élt 1818-ban

kedvtelésből lefordította Shakespeare Makrancos hölgy című vígjátékát, s azt átadta a Vásárhelyre érkező társulatigazgatónak, Kilényinek, hogy adják elő. A darab címlapján A Megszelídített Visszálkodó vagy Második Gaszner. Víg Játék Négy Felvonásban. Shakespeare után fordította Németből Shener György, Tettes Csongrád és Csanád Vgyék R. földmérője, MDCCCXVIII. állt. Kilényi, aki később Kolozsvárra látogatott, odaajándékozta a kolozsvári társulatnak; így történhetett, hogy a kolozsvári Országos Nemzeti Színház könyvtárában bukkantak rá erre a kéziratra. 1824-ben Kilényi társulata már egy német fordításból magyar nyelvre átültetett darabot játszott Pápán, Az ördögűző Fábián című művet, melynek alapja szintén a Makrancos hölgy volt. A direktor tehát a Shener-féle fordítás helyett egy másik fordítást játszatott már, talán jobbnak találta ezt. Ezek a tények bizonyítják, hogy Hódmezővásárhelyen már 1818-tól tartottak színi előadásokat.

Kilenc év múlva ismét Kilényi társulata szórakoztatta Vásárhely közönségét. Ezt támasztja alá Déryné naplója is: „(1827 tavasz) *Kilényi Dávid társaságával ekkor Szegeden volt. ... midőn már minden rendezve volt, úgy cselekedett Kilényi, hogy fölváltva majd Hódmezővásárhelyt, majd ismét Szegeden játsztunk ...*” (8). Vásárhelyen hat alkalommal léptek fel :

1827. június 10. Két szó	énekes játék (fsz. : Déryné)
1827. június 12. Ziegler : Borostyánkoszorú	darab
1827. június 15. (talán) Rossini : Tancredi	dalmű (fsz.: Déryné)
1827. június 17. Tatárok Csongrádnál	darab
1827. június 18. Jones - Banks : Gróf Essex	szomorújáték
1827. június 20. Weigl : Helvéciai háznép	opera

A társulat legfontosabb szereplője Déryné Széppataki Róza volt, akinek hangja s játéka miatt sokak nézték meg az előadásokat. A Szeged és Hódmezővásárhely közt megosztott játékot a nagy létszámú társulat tette lehetővé.

Kilényi 1833-ban is meglátogatta városunkat, s két hónapig mindennap új darabokkal lepte meg a társulat a nézőket. Általában német fordításokból készült műveket adtak elő. A szerepeket egy-két óra alatt kellett elsajátítaniuk. Egy-egy társulat 50-60 darabot tartott műsoron, s mire ezeket sorra lejátszották, kezdték előlről a művek betanulását.

1833. július 27-én már a Miskolci Nemzeti Színjátszó Társaság örvendeztette meg Hódmezővásárhely lakosait. Az Éder György és vejei által vezetett színtársulat inkább prózai darabokat játszott - főként Kotzebue-műveket -, hiszen ők nem büszkélkedhettek olyan tehetséggel, mint Déryné, ezért a két hónap alatt csak egyetlen énekes játékkal szórakoztatták közönségüket.

1835. június 20-án a Kolozsvári Nemzeti Színész Társaság jött át Szegedről Pály Elek vezetésével, s 1835. július 16-ig játszottak itt. Az egy hónap alatt csak kilenc napon nem volt színi előadás, de feltételezhetően ekkor is a magukkal hozott 24 tagú zenekar szórakoztatta a hangversenykedvelő zenebarátokat.

1852-ben feltehetőleg a Havi Mihály, Szabó József, Kaczvinszky János igazgatók által vezetett Alföldi Dal- és Színésztársaság töltött hosszabb időt Vásárhelyen. A hetven színészből és énekesből álló társulat operákat, népszínműveket, bohózatokat és operetteket mutatott be.

Kovács Mór társasága - amely 1869 januárjában kezdte meg előadásait - már harmadszor adta elő a Matrózok a fedélzetre című vígoperettet bérletszünetben. Ebből arra következtethetünk, hogy igen nagy sikert aratott a fellépő színészgárda, s a kiírás alapján a bérletváltást is bevezették.

1871. április 9-től május 8-ig és októberben, novemberben Várady Ferenc társulata szerepelt a városban. Schiller, Kotzebue, Szigligeti Ede, Szigeti József, Tóth Kálmán, Kisfaludy Károly műveit tartották repertoáron.

1873-ban Boross Lajos, 1874 szeptemberében pedig Szegedi Mihály drámai-vígjátéki-népszínmű és operett-társulata mutatkozott be a vásárhelyieknek. Az utóbbi társulat már a Fekete Sas fogadó nagytermében játszott.

1878-ban három társulat is megjelent Vásárhelyen: a Fekete Sasban Szabó Antal, a Csaba Mihály harangozó színjében Lukácsi István és az Iparegylet épületében pedig a Nagy Bethlehemi Társulat.
(9)

Az 1883 decemberében megérkező társulat, amelynek direktora Tóth Béla volt a félévvel korábban a Budai Nyári Színházban bemutatott darabot (Suppé: A gascogni nemes és az ördögvár szellemei című operett) adta elő.

A színtársulatok vezetői igyekeztek olyan műsort összeállítani, amely lépést tart a kor igényével és újdonságnak számít. Így az 1897 augusztusában fellépő Kunhegyi Miklós társulata is olyan műveket választott, amelyek a Vígsház, a Népszínház és a Budai Nyári Színház műsorán is szerepeltek, s frissen bemutatott daraboknak tekinthetők.

A társulatok számából kiderül, hogy Hódmezővásárhelyre szívesen jöttek a színészek. A város kedvező körülményeket biztosított az előadók számára, s a nézők is tapsukkal honorálták a produkciókat.

III. A faszínház története

a., Előzmények (10)

Vásárhelyen - ahol igen sok társulat fordult meg, s a közönség is gyakran látogatta az előadásokat - egyre inkább kialakult az igény egy állandó színházépület létesítésére. Ennek a gondolatnak megvalósulását több szerveződés is célul tűzte ki: a Piroska Egyesület

(1829), a Társalgó Egyesület (1833), a Sárkányvér Társaság (1840) és a Műkedvelő Társaság (1879) is.

Az igényt csak fokozta, hogy 1885-ben az igen elhanyagolt állapotban lévő, eső miatt elkorhadt Népkertben lévő nyári színkör épületét egy orkánerejű vihar összeroppantotta.

Ekkor állt elő javaslatával egy Kun Ignác nevezetű talpraesett vendéglős, aki olyan 3000 főt befogadni képes, favázás vigadót tervezett, amely nyaranta színi előadások megrendezésére is alkalmas lett volna. (Természetesen a vendéglő anyagi alapját képezte az épületnek.) A város kisebb-nagyobb módosításokkal elfogadta a tervet, sőt az ügy érdekében Színügyi Bizottságot hozott létre, melynek feladatául a színház anyagi ügyeinek intézését, az építés szervezését, illetve a megfelelő színtársulatok kiválasztását jelölte meg.

Felvetődött a város előjáróiban, hogy egy már meglévő épületet, a budapesti Somossy-féle orfeumot kellene áttelepíteni Vásárhelyre. Ennek az ötletnek az anyagiak szabtak gátat.

Végül dr. Draskóczy Pál, a Színügyi Bizottság elnöke és Deák Mihály városi főmérnök a nagyváradi és a szarvasi nyári színkörök megtekintése alapján téglalapú épületet javasoltak. A színház szerkezeti váza fagerendákból, fala deszkákból készülne, és zsindelettel fednék. Az épület kettős célnak kellett, hogy megfeleljen: a színi előadások tartása mellett táncmulatságok rendezésére is alkalmas legyen.

A nyilvános pályázaton a budapesti Kolbenheyer Viktor építész nyert, aki a benyújtott terveken a helyszínt látva később módosított.

A színház létrejöttének anyagi alapját az 1883-ban Vásárhelyhez csatolt Gorzsa 400 forintnyi „adófeleslege”, a helyi Műkedvelő Társaság működése során összegyűlt 4000 forint (11) és a millenniumi emlékoszlop megghiúsulása folytán fennmaradt 10000 forint jelentette.

Az építkezést 1897 őszén kezdték el, s 1898. július 15-én fejezték be. A műszaki átadás 1898. szeptember 20-án történt.

Az épület kivitelezését Szabó Mihály és Koncz Pál társválalkozók végezték. Az asztalos munkálatokat, a földszinti ülőhelyek elkészítését, a díszlet megfestését a megbízott mesterek rendkívül gyorsan készítették el. Az áramról és a tűzbiztonságról is gondoskodtak.

b., A színház, megnyitása, működése

A hódmezővásárhelyi faszínház romantikus hangulatú épülete meghatározójává vált a városnak. Rendkívüli látványt nyújtott, s leginkább Shakespeare Stratford upon Avon-i házára emlékeztetett. Jellegzetesek voltak kisebb-nagyobb tornyai, kiszögellésekkel megtört oldalai. (melléklet 3)

A 800 fő befogadására alkalmas épület magába foglalta az előcsarnokot, irodát, pénztárt, nézőteret, páholyokat, karzatot, zenekari árkot, színpadot, négy öltözőt, díszlet- és ruhatárt. A színpad 11 méter hosszú és 14 méter széles volt. A színpad két oldalán helyezkedett el a négy öltöző, mögötte pedig a díszlet- és bútorraktár, s ezek felett a ruha- és könyvtár. A nézőtérről és a színpadról is kellő számú ajtó vezetett ki a szabadba. (12)

Az impozáns épületet 1898. július 31-én és augusztus 1-jén kétnapos ünnepségsorozattal nyitották meg. A július 31-i átadáson fellépett az Iparos Dalárda, majd Auspitz Jenő vásárhelyi dalokat játszott hegedűn. Vörös Lajos előadását követően - aki Nyizsnyai-dalokat énekelt - Draskóczy Pál és Pethes Imre kettőse következett. Ők Vörösmarty Mihály Marót bánjából adtak elő páros jelenetet. Végül egy helyi szerző, Balassa Ármin Paraszt szívek című egyfelvonásos népszínművét tekinthette meg a színházát elfoglaló, lelkes közönség (13). A műkedvelő előadást követően táncmulatságot, „táncvigalmat” is rendeztek. Ez utóbbi program azért volt olyan

fontos, hogy biztosítani tudják a következő nap megrendezendő megnyitó előadás költségeit, s hogy a későbbi működésnek induló tőkéje is legyen.

Másnap augusztus 1-jén este 8 órakor a Lipcsei Ádám által megírt prólóval kezdődött az előadás, majd Tóth Ede Toloncz című népszínművét mutatta be a Makó Lajos vezette szegedi társulat, a szezon előadói (14). A nagy jelentőségű estre Blaha Lujzát és Ujházi Edét kérték fel. Blaha Lujza azonban nem vállalta a fellépést, így helyette Jászai Marit választották. A művészek ugyan az „ügy iránti tiszteletből” nem kértek fellépti díjat, ennek ellenére a Színügyi Bizottság mégis félretett 100 forintot a két színész fogadási, ellátási és utazási költségeire. Végül csak Jászai Mari színésznőt ünnepelhette Vásárhely közönsége, ugyanis Ujházi Ede visszamondta fellépését, próbák nélkül nem vállalta az előadást. A produkció azonban nem maradt, nem is maradhatott el (15). Még ma sem tudjuk, ki lehetett Jászai Mari partnere a megnyitó előadáson, ki vállalta, hogy begyakorlás nélkül megpróbál megfelelni a kihívásnak: az ünnepezt színésznő partnereként főszerepet játszani, és egy fáradtsággal, sok ügyintézésrel felépülő, egy vidéki város számára kultúrát, műveltséget képviselő színház megnyitóján méltóképpen szerepelni.

A Vásárhelyi Napló augusztus 2-i száma vezércikkben számol be a megnyitóról:

„Hódmezővásárhely falai között hajlékot talált a magyar múzsa; hajlékot építettünk a magyar nyelv vándor apostolainak, oltárt, ahol a művészet örök, szent lángja lobog, s ahol áldozhatunk és lelkesedhetünk.

A magyar nyelv és a magyar múzsa vándor-papjainak keserü kenyer volt a mi kenyerünk. Szégyenszemre tengődött a művészet s hirhedtek voltunk maradiságunkról.

Pedig a művészetnek voltak itt lelkes és valósággal önzetlen bajnokai, kik terveket szőttek, tervekkel állottak elő s kik szent lelkesedéssel lobogtatták a haladás zászlaját mindaddig, míg azt a

szent, sokszor porba tiport zászlót végre-valahára ma feltűzhetik egy jelentős kultúrintézmény homlokzatára.

Fényes ez a zászló. Telehinti fénysugarával a művészet ragyogó napja s e ragyogó nap fénykoszorújából azok homlokára hull a legfényesebb sugár, kik szívük fiatalos lelkesedésével véghetetlen idealizmusukkal éveken keresztül törték az utat, éveken keresztül háritották az akadályokat, s kiknek köszönhető, hogy a magyar nyelv és a magyar mûzsa ma fényes hajlékot talált Hódmezővásárhelyen. ...

És szavuk nem volt pusztába kiáltott szó ...

Ma már áll a csarnok, ma már hirdeti a templom, hogy itt, az Alföld szívében e nagy magyar város közönsége tud lelkesülni, rajongani szülőföldje fejlődéséért, s e lelkesedés és rajongás teremt, alkot.

Gyűljön fel hát e lelkesedés kiváló lángja szívünkben, tettekre feszüljön a kar, s tegyük egy szent, büszke fogadást, hogy szeretni fogjuk e várost, fejlődését szívünkön hordozzuk s amit a modern, civilizált század a kultúra és művészet érdekében tőlünk kíván, és azt ha kell, hát áldozatok árán is meghozandjuk.” (16)

A Nyári Színkör nem állandó színházként működött. Mivel a színház épületét fából készítették, fűtését nem tudták megoldani a tűzveszély miatt, ezért csak júniustól szeptember végéig tartottak előadásokat. Az év többi hónapjában bemutatott produkciókat a Fekete Sas ekkorra már színi előadásra kialakított nagytermében rendezték meg.

A faszínháznak 1945-ig nem volt saját társulata, hanem minden évben más-más társulat látogatott el Vásárhelyre, s a várostól bérbe vette a színházat vigalmi adót fizetve. A sort 1898-ban Makó Lajos társulata (melléklet 4) nyitotta meg, majd Krecsányi Ignác (1899 - 1901) szegedi (melléklet 5), Janovics Jenő (1902) szintén szegedi és Nádasy József (1904) pécsi színészei léptek színpadra. Hódmezővásárhely ugyan a szegedi színi kerületbe tartozott, s a hatóság éppen ezért a szegedi, míg a közönség a nem ebbe a kerületbe tartozó aradi

társulat szereplése mellett foglalt állást. Végül az aradi Szendrey Mihály csoportja kapta meg a fellépési lehetőséget, akiknek munkájával, játékával olyannyira elégedett volt Vásárhely közönsége, hogy 1905 és 1818 között minden évben szerződést kötöttek velük. A színikör működését még az I. világháború sem akadályozta, már egy héttel az előadás előtt elkelték a jegyek. 1920-ban a győri társulat, majd 1922 és 1926 között Andor Zsigmond szegedi társulata (melléklet 6) lépett fel a faszínházban. Az infláció azonban egyre inkább éreztette hatását, így Andor Zsigmond 1925-ben kérte a várostól a vigalmi adó elengedését, ám ehhez a város nem járult hozzá. Az igazgató kénytelen volt a jegyek árát felemelni, melynek következtében szinte minden este üresen kongó színházban tartotta meg előadásait az egyébként mindenki meglegedését kivívó társulat (17). 1927-től Sebestyén Mihály lendítette fel ismét a Nyári Színikör életét, aki több budapesti színházat is meghívott: a Városi Színházat, a Vígsházát. Ennek kapcsán nálunk játszott Bilicsi Tivadar, Kiss Manyi, Ladomerszky Margit, Neményi Lili, Pethes Ferenc, Sulyok Mária. A későbbiekben szerepelt még Kardoss Géza és Bánky Róbert színtársulata is. (18)

1945. június 29-én léptek fel azok a vásárhelyi műkedvelő ifjak, akik a színház ügyét fontosnak tekintették. Garami Ernő A megváltás felé című színművével kezdte működését a Várhelyi Endre vezette lelkes csoport (19) (melléklet 7); s mivel a Lehotay Árpád-féle szegedi színtársulat nem volt hajlandó a nyári idényben Vásárhelyre jönni, ezért Várhelyiek 1945. szeptember 15-ig kaptak engedélyt a játékra. Ez a helyi amatőrökből alakult társulat teremtette meg az alapját és adta át helyét az Osváth Béla vezetésével létrejött Hódmezővásárhelyi Színjátszó Társaságnak, mely 1945. november 10-én alakult meg, s amely 1945. november 22-én Rachmanov Viharos alkonyat című drámájával mutatkozott be (20). A társaság egyik részét a helyi műkedvelők, másik részét a környékbeli városokban élő s Osváth Béla felhívására jelentkező színészek jelentették (21). A helyi színház tagja

volt kezdetben (1945. november 22-től 1946. április 15-ig): Alács Margit, Bánffy Frigyes, * Berta András, Cserényi Béla, Delly Zoltán, Ecseky Júlia, Farkas László, * Felföldi Lili, Gombos Kati, Imre Ica, Kiss Ada, Kovács Zsuzsa, * Kőrösi Magda, Lemm János, Máriássy József, Mátray Kató, Mucsi Sándor, Nagy László, Osváth László, * Palócz Vilmos, * Papp Ella, * Sorr Jenő, * Szentiványi Magda, Várhelyi Endre, Végh Endre (22) (melléklet 8). (A *-gal jelöltek a fenti időszakban hivatásos színészek voltak.) Az Osváth-féle társulat még háromszor módosult (melléklet 9, melléklet 10, melléklet 11), s egyre többen szereztek színészi képezést is, mint Szél Zoltánné Kovács Zsuzsa. Az előadásokat télen - az időjárás miatt - nem a színpadon tartották, hanem a Fekete Sas átalakítható, fűthető nagytermében. Hogy a színtársulat minél inkább megfelelhessen feladatának, vendégszereplésre hívták Bajor Gizit, Gobbi Hildát, Major Tamást, Szörényi Évát, Ungváry Lászlót, Ladomerszky Margitot, Várkonyi Zoltánt, Ajtay Andort, Somlay Artúrt, Bessenyei Ferencet, Moóry Lucyt, Haller Sándort, Apor Noémit, Hajnóczy Liviát, Romváry Gertrúdot, Göndör Klárit és áprilisban két estére az Operaház teljes társulatát zenekarral együtt. (Így került szülővárosába vendégszerepelni Virágos Mihály, aki a Sevillai borbély című opera bemutatóján lépett színpadra.)

Osváth Béla ars poeticáját 1947-ben az Uj Szántásban (23) tette közzé : „*feltétlen és megalkuvás nélküli művészetet még akkor is, ha ez nem üzlet*”. Munkáját leginkább Gobbi Hilda és Lehotay Árpád támogatta. Semmitől sem riadt vissza, még az Operaház teljes előadói karát is Vásárhelyre szállíttatta két estére, mindezzel célja kettős volt: Vásárhely közönségének művészi élményt adni és megmutatni, hogy helyi színházunk újszerű, hiszen először fordult elő, hogy az Operaház teljes társulata vidékre ment szerepelni. Osváth Béla külön vonatot kért az operaházi személyzet, a kultuszminisztériumi és a budapesti sajtó képviselőinek, munkatársainak. Az idelátogató művészeket magánházaknál, szállodákban kellett elhelyezni, ellátni, fellépésükért

„fizetni” (hízott liba, 1 kg zsír, 10 kg liszt, ...). Már ez a két est is ráfizetéses volt, a faszínház társulatának egész évi működéséről nem is beszélve (gázsi, menza, albérletek), amit csak tetézt az egész országban jelentkező infláció. A direktort családja anyagilag is támogatta, s így lassacskán odalett a zongora, a családi ékszerek s a nagyapja órája is. Takács Ferencné, a „földművelésügyi” államtitkár felesége családi ékszereit, Galyasi Miklós és felesége pedig jegygyűrűjét adta el, hogy ezzel is segítse az álmodozó Osváth Bélát, aki feladva elképzeléseit 1946-ban hagyta itt szülővárosát. Sok színész követte tettét. (24)

A társulat további működéséhez Haller Sándor próbált engedélyt kérni, de nem sikerült megszereznie a koncessziót. Végül Beleznay-Unger István kapta meg a lehetőséget, aki 1947. június 14-én Huszka Jenő Mária főhadnagy című operettjével lepte meg a vásárhelyi érdeklődőket. 1948-ban már csak hosszas ügyintézés során játszhatott az egyre rosszabb állapotú faszínházban a Radó László vezette békéscsabai színtársulat, mert az épületet életveszélyessé nyilvánították a hatóságok: *„A szegedi építésügyi főigazgatóság halálra ítélte a vásárhelyi Nyári Színkört. Az épületben már tavaly is csak hosszas huzavona után engedélyezték a nyári hónapok alatt Vásárhelyen szereplő Radó színtársulat működését. Az idén a debreceni Csokonai Színház akart pár hónapra a színház falai közé költözni. A város vezetősége azonban visszautasította a debreceniek ajánlkozását, mivel a mérnöki hivatal életveszélyesnek minősítette a nagy faépítményt.”*(25) Az épület lebontására 1950-ben került sor, a bontott anyagot a Csongrád Megyei Tatarozó és Építő Vállalat vette meg. (26)

c., Utóélete (27)

A faszínház bontása előtt határozták el, hogy 1848 centenáriuma alkalmából építeni kell egy kultúrházat, melyet Petőfi

Sándorról neveznének el. Az intézményt 1953. július 20-án adták át. A sok szakkör, kiállítás mellett egy színjátszó csoport is alakult, mely hallatta hangját. Az igazgatónak, Moldvay Győzőnek azonban távoznia kellett, mert aránytalanul többen törődött a színjátszással, mint a többi kulturtevékenységgel. Az új direktor, Dehény Kálmán idején alakult újjá a társulat Szövetkezeti Kölcsey Színpad néven, majd megyei támogatással, fővárosi, vidéki és helyi rendezőkkel 1955-ben létrejött a Somlay Artúr Színpad, amely mellett a Petőfi Kultúrház amatőr színjátszó csoportja is működött. Végül bár 1956. július 17-én a Népművelési Minisztérium megszüntette a Somlay Artúr Színpadot, a társulat mégis próbált az októberi Vásárhelyi Hetek keretén belül megrendezésre kerülő Csárdáskirálynő és a Vén bakancsos című művekre, melyekre Honthy Hannát illetve Rózsavölgyi Kálmánt hívták meg. Az előadás pompásan sikerült. A Somlay Színpad utóda a Farkas László vezette Petőfi Irodalmi Színpad lett, mely amatőrökből állt. Sajnos azóta sincs Hódmezővásárhelyen önálló, színészekből álló társulatunk és színházunk.

IV. Az előadott darabok

Az előadott darabok repertoárja rendkívül változatos volt az ötven esztendő alatt. Dolgozatomban három időszakot jelölök ki, hat év műsorát feldolgozva: a kezdeteket (az 1898-as és az 1899-es színi évad), a középső korszakot (az 1925-ös és az 1926-os év) és a II. világháború utáni újjáéledő időszakot, vagyis Várhelyi Endre és Osváth Béla színházának műsropolitikáját (az 1945-ös és az 1946-os évet). Ezáltal kialakulhat a kép a vásárhelyi faszínházban játszott darabok színvonaláról, a közönség elvárásáról a színészek játékaival, a választott művekkel szemben.

A darab kiválasztása a színtársulat igazgatójára hárult, aki vagy személyes tapasztalata alapján vette meg a megfelelő darabot, vagy kénytelen volt a színházi ügynökségtől megvásárolni a többi, kevésbé sikeres művel együtt, mert másként nem adták el neki a felkapott, legújabb slágerdarabokat. Ezután az igazgató odaadta a művet a rendezőnek, hogy az áttanulmányozva tegyen javaslatot a szereposztásra, amit végül az igazgató és a rendező együttesen döntött el. Az első próbán - az úgynevezett rendelkező próbán - a rendező elmondta a szerephez szóló utasításokat, szükség esetén módosított a szövegen és meghatározta a jelmezeket, maszkokat, díszleteket. A szereplők egy-két rendelkező próbát követően az úgynevezett emlékpróbán már kívülről, a sűgóra támaszkodva adták elő szövegeiket. A rendező még néhány instrukcióval látta el őket, s ha már úgy gondolták, hogy kellő mértékben elsajátították a szerepeket és a darabot, akkor kitűzték a főpróba időpontját, ami a legtöbbször megegyezett az előadás napjával. *„A vidéki színpadok olyan lázas sietséggel dolgoznak, hogy az újdonságok halmazát feldolgozzák, hogy bizony nem sok időt fordíthatnak egy-egy új darab kellő betanulására, s megtörténik, hogy a személyzet 2-3 darabot tanul egyszerre, mert a közönségnek csak újdonság kell.”*(28)

A Színházi Újság utóbbi megállapítása Vásárhelyre is érvényes, hiszen például az 1898-as színi évadban 62 előadási nap alatt 72 alkalommal 60 különböző művet mutattak be. A legtöbbször, vagyis háromszor színre vitt mű A baba című nagyoperett, az 1848 /Hadak útja/ című színmű és a Trilby című reklám-dráma volt. Kétszer játszották a Kék asszony (operett), a Rejtett arc, a Folt, amely tisztít (dráma), a Jáfet 12 felesége (bohózat), A vereshajú (népszínmű) és a Tiszturak a zárdában (operett) című műveket. A színészek szinte minden nap különböző darabokat játszottak (1898-nál maradván csak két nap - szeptember 17. és 19. - jelentett műsormentes napot számukra). Nem kis erőpróba volt ez az előadóknak, akik éppen ezért sokszor

rögtönöztek, hiszen fizikai képtelenség volt ennyiféle darab szövegét megjegyezni.

Az 1898-as színi évad (melléklet 12) nem volt zökkenőmentes. A kezdeti sikerek (Cigánybáró című operett, Trilby című reklámdráma) után a közönség hanyagolni kezdte a színház látogatását. Ennek okát az újságírók, kritikusok az igazgató, Makó Lajos (melléklet 4) nem megfelelő szereposztásában és műsorpolitikájában látták. A Folt, amely tisztít című drámáról a következő véleményt fogalmazták meg az újságban (29): *„A dráma magva kitünő, szerkezete biztos, hatása páratlan. Nem a szivekre hat, de az idegeket rázza meg, nem könnyezik a néző, de reszket, fél a szenvedélyek vulkanikus kitörésétől. Ily darab bemutatása aztán természetesen hatalmas erőket is igényel. Készséggel megengedjük, hogy szintársulatunk kiváló drámai erővel rendelkezik, kik e darabot pompásan mutathatták volna be - helyes szereposztással. ... az igazgató változtasson inkább műsort, de a kísérletezéssel ne traktálja azt a közönséget, mely annyi jó akarattal kezd színházba járni. ...”*. Hasonlóan elítélő véleményt írtak Charlotte Brontë művéről, A lovoodi árva című drámáról is: *“... Ezekből a rémes, istenfélő drámákból - tisztelettel - de nem kérünk újabb adaggal. Egyszer is elég volt!”* (30). Verő György színművét, az 1848 /Hadak útja/ című művet hazafiatlannak, unalmasnak találta a kritikus (31). A Vásárhelyi Napló Színészetünk jövője című cikkében hiányolta a drámákat: *“... egy hét alatt ugyanis kétszer került előadásra népszinmű, egyszer szalon vígjáték (erősen kifogásolható minőségben), és dráma egyetlen alkalommal sem. ...”*(32)

A cikkek és panaszok hatására Makó Lajos változtatott eddigi műsorpolitikáján, s próbált néhány komoly drámát, ízléses, de könnyedebb műfajú műveket is műsorra tűzni: így került előadásra Feydeau bohózata, A női szabó című mű (1898. augusztus 29.), Jókai Mór regényének drámaváltozata, Az arany ember (1898. augusztus 30.), Offenbach Hoffmann meséi című operája (1898. szeptember 1.),

Katona József Bánk bán című szomorú játéka (1898. szeptember 2.) és Dumas A kaméliás hölgy című drámája (1898. szeptember 6.). A Bánk bán előadásáról a következőket írták: *"A karzat rogyásig van, a páholyok, a támlás és körszékek zsufolásig telve, az igazgató Napóleon arcán boldog mosoly derüje imbolyog. A színpadon exczellál Bánk - Pethes és enyeleg Ottó - Faragó ..."*(33).

Mindenki sokat várt az első évadtól, s így Makó Lajostól és társulatától is. Nehéz feladat volt megfelelni a vásárhelyi közönség elvárásainak, akik nem kímélték kritikájukkal, véleményükkel a szolgálatot teljesítő „kultúraterjesztőket”: *„... az igazgató nem elég izléselesen és főleg nem elég tapintattal, vagy mondjuk körültekintéssel választotta meg darabjait. ... Ebben az első szezonban pedig hatalmas feladat várt volna rá. És ha modorával, műsorával előadásainak művészi színvonalával édesgette volna a publikumot szinkörébe, úgy igazán missiót teljesít s elévülhetetlen érdemeket szerez a színiügy érdekében.* „(34)

1899-ben Krecsányi Ignác és társulata (melléklet 5) nyerte el a nyári szezonra kiírt pályázatot, aki tanulva az előző direktor hibáiból, próbált minél komolyabb, tartalmas darabokat játszani (melléklet 13). A kritika elismerően szólt az új társulatról és igazgatójáról: *„A diszelőadáson zsufolásig megtelt a szinkör, amit meg is érdemel Krecsányi. Látván az ő igyekezetét s azokat a kitünő előadásokat, melyeket elsőrangú társulatával produkál, erkölcsi kötelessége a közönségnek, hogy őt támogassa.”*(35) A kritikákat és véleményeket olvasva a korabeli sajtóból kiderül, hogy a vásárhelyi közönség szerette ugyan a tartalmas mondanivalót hordozó műveket, drámákat, az ismert klasszikus operákat, de a színház a nézők számára nemcsak kultúrát, hazafiságot közvetített, hanem kikapcsolódásukat, szórakozásukat is jelentette. Így nyilvánvaló volt, hogy a sok opera, dráma bármily színvonalas volt is, nem vonzott telt házat: *„... az igazgató ... a heti műsort egyáltalában nem jól s különösen nem a mi közönségünk szája ize szerint állítja össze. ... Egy héten három opera*

és két dráma, mégis csak sok a jóból. A mi közönségünket sokkal jobban vonzza az operett, a jó vígjáték, sőt a bohózat is, de legkivált a népszínmű (melyben még vasárnap sincs részünk).”(36) Hogy Krecsányi Ignác megfeleljen a vásárhelyi közönség elvárásainak, igyekezett operettet, népszínművet, vígjátékot játszani, illetve nevesebb drámákat előadni. Sikert aratott ifj. Bokor József A kis alamuszi című operettje, Herczeg Ferenc Gyurkovics-lányok című életképe. Telt ház előtt ment Sidney A görög rabszolga című operettje és Tóth Ede A falu rossza című népszínmű, melynek előadásakor a karzat leszakadásától tartottak. A változtatott műsorpolitika folytán a közönség elégedett volt az előadott darabok színvonalával, előadásával, így a következő két évben is (1900 és 1901) Krecsányi Ignác társulata léphetett fel Vásárhely improvizációs faszínházában.

Az általam vizsgált következő időszak, 1925 és 1926 a Nyári Színkör életének középső szakaszát jelentette. 1922 és 1926 között Andor Zsigmond társulata mulattatta a vásárhelyieket. Az öt éves időszak azt mutatja, hogy Andor Zsigmond és társulata (melléklet 6) eleget tett a dél-alföldi városiak kulturális igényeinek, és szívesen látták színházukban a szegedi komédiásokat. A direktor alkalmazkodott a helyi igényekhez: igyekezett főleg vidám, ugyanakkor igényes művek előadására. Az 1925-ös színi évadot összehasonlítva az előző korszakkal (1898 és 1899) azt tapasztaljuk, hogy a népszínművek helyébe főleg az operettek lépnek (melléklet 14). Jellemzően kevés népszínművet adtak elő, így Tóth Ede A falu rossza, Csepreghy: Sárga csikó, Szigethy József: A vén bakancsos és a fia, a huszár, a Piros bugyelláris, A cigány című művek kerültek műsorra. Az igazgató célja főként a szórakoztatás volt, melynek remekül megfelelt az operett, a vígjáték és a bohózat műfaja. Ugyanakkor a közönség ügyelt a nívóra, nem hagyta, hogy a könnyed, szórakoztató darab ízléstelen és igénytelen legyen, s mihelyt ezt tapasztalta, azonnal felemelte ellene szavát. Ezt bizonyítja az 1925. július 10-én pénteken előadott Feleségem babája című operettről szóló

kritika is: „A színészek mindent elkövettek, hogy a darabot sikerre vigyék. ez azonban nem sikerült, megállapíthatjuk, hogy a Feleségem babája Vásárhelyen megbukott. Nem is csoda, hiszen, se tartalmilag, se zeneileg nem lehet benne olyan értékeket felfedezni, melyek a közönség tetszésére predestinálnák. Léhaság, szemérmertlenség egész csokorra való jelentkezik a darabban, ezzel azonban ma már nem lehet hatást elérni. A direktciónak jobban meg kell válogatni a darabokat, ha csak nem akar összeütközésbe kerülni a közönség jóérzésével.”(37). 1925-ben komoly műveket is színpadra vittek: Bibó Lajos A juss című parasztdrámáját magának Vásárhely társadalmának kívánságára tűzték műsorra (38). Emellett Ibsen Peer Gynt című darabját emelhetném még ki. Ez utóbbiról így nyilatkoztak a Vásárhelyi Reggeli Újság hasábjain: „... a vásárhelyi közönség szereti és szívesen nézi a klasszikus darabokat. ... zsúfolásig telt meg mindkét estére a színház s a közönség lelkesen tapsolt a halhatatlan költő: Ibsen mélyen járó filozofiájának a Grieg magasszárnyalásu, csodálatosan szép zenéjének, mely az egyes jeleneteket valósággal misztikus mezbe öltöztette. ...”(39). A források arról tanúskodnak, hogy a közönségben megfogalmazott igény a könnyen emészthető, ugyanakkor színvonalas darabokat célozta meg.

Az 1926-os színi évad (melléklet 15) is az operettek, a vígjátékok éve. Népszínművet már alig találunk: Dr. Szalay és Cserzi közös művét, az Ugarimádást sem Andor Zsigmond társulata, hanem az Iparos Ifjúság adta elő. Történelmi drámaként a Kossuth-Széchenyi vitájáról szóló, reformkort idéző művet, A híd című drámát láthatta a közönség, melyet Herczeg Ferenc írt. 1926-ban a sok klasszikus operetten kívül (Annabál, Alexandra, A királyné rózsája, A csókos asszony, Régi jó Budapest, Cigányprímás, Nótás kapitány, Marica grófnő, Legénybúcsú, Csárdáskirálynő, Három a kislány, Csak egy kislány) számos újabb operettújdonosság is színre került: A nagy nő, Az orlow, Pillangó főhadnagy, Terezina, A bolond. Bohózatok közül Zerkovitz Béla és Bus Fekete László közös darabja, a Csuda Mihály

szerencséje ment nagy sikerrel, amely mellett Szenes Béla A csirkefogó című művét említhetném még. A vígjátékok is érdeklődésre tartottak számot, így Zágon István Marika, Szenes Béla Az alvó férj és Molnár Ferenc Ördög című műve. Az ebben az évben megjelenő újságcikkek azért az igazgató szemére vetik, hogy csak „tingli-tangli”darabokat, vagyis csak zenés vígjátékokat, operetteket játszik, holott a közönség néha igényelné a komolyabb, elgondolkodásra ösztönző klasszikus drámákat is. Andor Zsigmondot azonban nem is műsorpolitikája, mint inkább a korszak fenyegető gazdasági helyzete, az infláció fojtogatta, így 1927-ben már nem pályázott a vásárhelyi faszínház előadásainak megtartására.

A II. világháborút követően összeálló amatőr ifjak Szakszervezeti és Ifjúsági Színház néven léptek fel a Nyári Színkörben (melléklet 7). Vezetőjük Várhelyi Endre lett, aki először 1945 júliusáig (40), majd 1945. szeptember 15-ig (41) kapta meg a játszási engedélyt a faszínházban. (A Korzó moziban még 1945. szeptember 21-23 között és a Fekete Sasban még 1945. október 6-án és 25-én is felléptek.) Műsoruk változatos volt (melléklet 16) : játszottak drámákat, színműveket, vígjátékokat, bohózatokat és természetesen operetteket is. Az általuk játszott dráma Gorkij Éjjeli menedékhely című műve volt, melyet egymást követő napon adtak elő (1945. július 18., 1945. július 19.). Játszott színműveik: Garami Ernő: A megváltás felé (1945. június 29., 1945. július 1., 1945. július 16.), G. B. Shaw : Az ördög cimborája (1945. augusztus 14., 1945. augusztus 16., 1945. augusztus 22.), Tamási Áron : Vitéz lélek (1945. július 5., 1945. július 6., 1945. július 12., 1945. augusztus 26.).Vígjátékaik, bohózataik, operettjeik az újra talpra álló emberek szórakoztatását szolgálták, akik gondjaikról megfeledkezve ültek be a színház nézőterére. A közönség a Deval-, a Zilahy-, a Moliére- és a Molnár Ferenc-darabok mellett láthatta a Nóta vége, a Patyolatkisasszony, az Aranykalitka, a Sárgarigófészek című operetteket. A Solt Imre írta Nincsenek véletlenek egymást követő négy

este, a Fodor László szerezte Érettségi öt, míg az Ágról szakadt urilány című vígjáték hét előadást ért meg. Várhelyi Endre beváltotta az általa ígérteket könnyed, ugyanakkor színvonalas darabjaival. A Vásárhely Népe című újság 1945. augusztus 1-jén a következő cikket jelentette meg : „... Várhelyi Endre ... ismertette a műsortervezetet is. A legjobb prózát, kitűnő nagyoperetteket is fognak előadni. Minden remény meg van arra, hogy az igényes vásárhelyi színházkedvelő közönség ebben az évben jobban fog szórakozni, mint az elmúlt évek legtöbb szezonjában.”(42) Az óhaj megvalósult.

Még ugyanebben az évben, 1945. november 14-én (43) újjáalakult a „színészgárda”, Hódmezővásárhelyi Színjátszó Társaság néven (melléklet 8). Vezetőjük Osváth Béla lett, aki így létrehozta első társulatát, mely 1945. november 22-től 1946 áprilisáig tevékenykedett a téli időszak miatt a Fekete Sas nagytermében. A társaság 1946 áprilisában újjáalakulva Hódmezővásárhelyi Városi Színházként működött 1946 augusztusának végéig. Ez volt Osváth Béla második társulata (melléklet 9), amely előadásait a faszínházban tartotta. Osváth Béla kibővült immáron harmadik társulata (melléklet 10) 1946. szeptember 20-án mutatkozott be, s 1946. október 15-ig játszott a Nyári Színkörben úgy, hogy a direktor október 10-i elutazása után magukra maradtak. 1946. október 15-én megalakult Osváth Béla negyedik társulata, a Hódmezővásárhelyi Színjátszó Társaság Színháza (melléklet 11) háromtagú igazgatósággal, Komlóssy Gyula, Bánó Pál és Haller Sándor személyében (44), s egészen addig funkcionált, míg egyszemélyi vezetés nem jött létre. Ekkor a társaság élére Haller Sándor került, aki mivel nem kapott koncessziót, kénytelen volt e feladatáról lemondani átadva Beleznay-Unger Istvánnak az igazgatói széket. / A mellékletben feldolgozott műsorban (melléklet 17, melléklet 18, melléklet 19) nem szerepel az 1946. október 15. utáni időszak, hiszen Osváth Béla 1946. október 10-ével Pestre utazott. /

Az Osváth Béla idején előadott darabok zömét még mindig az operettek adták, hiszen ezek voltak a „kasszadarabok”. Az igazgató is tudta, hogy a zenés, táncos, szórakoztató műveket kedveli a közönség, csakhogy igyekezett azok közül is a színvonalasabbakat kiválasztani: *„Az operetteket erős válogatással hoztam színre, mint a műsorból látható, főleg klasszikus operetteket játszottunk, mert ezeknek zenei értéke mégis csak magasabb, mint a modern operetteké.”*(45) Az Osváth-társulat által előadott operett a Mágán Miska, A mosoly országa, Három a kislány, Marica grófnő, Fekete Péter, Paprikás csirke, Cigányprímás, Luxemburg grófja, Csavargólány, Sybill volt. Ugyanakkor az ifjú igazgató az igényes drámák, színművek népszerűsítését tűzte ki célul, ezért inkább ahhoz a „cselhez folyamodott”, hogy neves pesti színészeket hívott Vásárhelyre, mondván az emberi kíváncsiság igen nagy erő, s a közönség „csak megnézem már !”- elv alapján ellátogat az egyébként számára nem túl szórakoztató prózai előadásokra (46). Így vall e törekvéséről Osváth Béla : *„Célom az volt, hogy a prózát megkedveltessem a közönséggel. Ezt úgy gondoltam elérni, hogy a prózai darabokhoz csaknem mindig országos nevű színészt hoztam vendégszerepelni. A vendégművész nevére megtelt a színház s a közönség előbb a vendégművész játékát figyelte, majd lassan rájött, hogy a darab érdekes, a társulat jó s az előadás végén nemcsak a vendégművész játékának emlékével, hanem a darab élményével is távozott. Legközelebb vendég nélkül is eljön a prózai darabra.”*(47). Valóban komoly prózai műveket tekinthetett meg a közönség: Móricz Zsigmond a Légy jó mindhalálig és a Sári bíró című színműveit, Tamási Áron két művét, a Tündöklő Jeromos (népi játék) és a Székely fás című egyfelvonásost, míg Zilahy Lajostól a Fatornyok, Csokonai Vitéz Mihálytól pedig az Özvegy Karnyóné című prózai alkotásokat. Keveseket vonzott ugyan Németh László drámája, a Villámfénynél, de Hauptmann Naplemente előtt című művét többször is műsorra tűzték. Molnár Ferenc két színművét, a Hattyút és a Liliomot is előadta a

társulat. G. B. Shaw egyfelvonásosa (A sors embere) és színműve (Az ördög cimborája) szintén sikert aratott. Priestley Veszélyes forduló című színjátéka három telt házat vonzott, Rostand sok szereplős drámája, a Sasfiók pedig pompájával ragadtatta el a nézőket. Osváth Béla egyik legmerészebb vállalkozása a teljes Magyar Állami Operaház „átplántálása” volt (1946. április 1., 1946. április 2.), amikor Rossini Sevillai borbély című operáját játszották a faszínház közönségének. Megállapítható tehát, hogy „*a kényszerű könnyűfaj-súlyú darabok mellett a komoly irodalmi és művészeti akarás is megszólalt*”(48). A fiatal Osváth műsorpolitikájáról, törekvéseiről szól Moldvay Győző is Volt egyszer egy színház című tanulmányában (49).

Osváth Béla idején minden telt házzal ment, akár operettet, akár prózai darabot adtak. S mégis miért voltak anyagi gondjaik? - Mert „*ő mindig kiállítást csinált*”(50). Számára a legfontosabb az előadás, a művészet volt, nem törődött azzal, hogy mi mennyibe kerül, pedig a híres pesti színészek nem ingyen jöttek a kis dél-alföldi város fapódiumára. Osváth Béla végül teljesen eladósodott, még családi vagyonát is elveszítette.

Összegezve az előadott darabok jellegét megállapíthatjuk, hogy a vásárhelyi közönség szerette ugyan a tartalmas mondanivalójú műveket, drámákat, színdarabokat, az ismert operákat, de emellett főként a kikapcsolódást nyújtó klasszikus operetteket, ízlésesen kedélyes műveket nézte nagy figyelemmel, illetve a slágerdarabokat tekintette meg.

V. Ízelítő a kritikákból

A faszínház fennállásának ideje alatt rengeteg darab és sok színész játéka volt témája a kritikusoknak, akiknek munkájáról

lehetetlen teljességgel írni, ezért csak néhány szemelvény szolgáljon ízelítőül a vizsgált korszakokból.

A kritika a darabokat és az előadást egyaránt alaposan minősítette. Sokszor dicsérő, ám máskor bíráló hangot ütött meg.

Darabok tekintetében rendkívül elítélő véleményt fogalmazott meg a korabeli sajtó a Kövesdi és Faragó szerzőpáros Háromláb kapitány című alkotásáról (51): *„Mindenek előtt azt konstatáljuk, hogy a jóízű közönség felháborodva hagyta el a szinkört s megbotránkozott a felett, hogy ily trágár fércelménnyel igyekeznek a szinkörünk nivelését leszállítani. Csodáljuk az igazgatót, kit jóízű, irodalommal foglalkozó embernek ismerünk, hogy ily közveszélyes, szemérmetlen hitványságot színpadra vitt, s csodáljuk a közönséget, hogy egymás kaczérsággal, sőt frivollal hódítani akaró primadonnácskát ki nem fütyölt a színpadról. A mi szinkörünknek - engedelmet kérünk, de nivelés van, és nem engedhetjük meg, hogy orfeumba nem illő szennyességekkel a közönség izlését megmétegyezék.”*

Volt viszont olyan darab is, amelyiket méltatta a kritika. Shaw művéről, Az ördög cimborája című darabról ezt írja a sajtó: *„Az igazgató színháza nemcsak könnyű szórakozást nyújt, hanem csakugyan a szó fegyvere is. Különösen az volt ezen a nagyszerű estén, amikor Bernard Shaw szava szólalt meg a színpadon. Az író egy helyen azt mondja a darabban, hogy hős és bolond között nincs is olyan nagy különbség. Talán ez a mű főproblémája.”*(52)

Priestley Veszélyes forduló című színjátékáról is elismerően szól a kritikus, Ra-dar: *„... Priestley a modern angol társadalom egyik legalaposabb ismerője és egyben legőszintébb analízálója. Színművei: világsikerek. Nemcsak mondanivalója új, értékes és őszinte. de technikai szempontból is remek meglepetésekkel szolgál. A darab maga kétségtelenül a legjobb a Városi Színházban eddig bemutatott darabok közül.”*(53)

Az előadásokat is a kívülálló szemével értékelte a kritikus, aki Tamási Áron Tündöklő Jeromos című népi játékának színreviteléről a

következőket írta: „*Népi játékot nehéz előadni, mert nem szindarabot, hanem a valóságot kell megjátszani a színészeknek. Az előadáson az volt az érzésünk, hogy a színészek nagyjából megértették a szerepüket, de a közönségnek már nem tudják egészen jól tolmácsolni. ... A Vajna Gábort alakító színész eleinte nagyszerűen játszott, a végén azonban szabályosan belesült szerepébe. Még a sűgő sem tudta kihuzni! ... alaposabban fel kell készülni. Legalább a szövegeket meg kellene tanulni.*”(54)

Más alkalommal a beszédtechnikát, előadói teljesítményeket kifogásolták: „*Berta András néha oly halkszavú volt, hogy az első sorokban sem lehetett érteni mondanivalóját.*”(55)

Máskor a szerephez illő nem megfelelő előadói stílust tette szóvá a kritikus: „*... Mucsi Sándor szereplése hagyott kívánnivalót maga után, aki nem tudja a hódító, fölényes, szerelmes férfit illuziót keltően megszemélyesíteni, sokkal temperamentumosabbnak és férfiasabbnak kell lenni a jövőben.*”(56)

A legtöbbször kiválóan előadott, kimagasló művészi teljesítményekről olvashatunk: „*... Gobbi Hilda játszotta a Sasfiókot és hozzátehetjük mindjárt, - felejthetetlenül finom romanticizmusa és elsőprő drámai ereje játékát olyan színessé és lebilincselővé tette, hogy a nézők lenyűgözve bámulták szerepében való tökéletes feloldódását. Tökéletes szereptudása és bravuros szövegmondása játékának megrendítő életszerűségét még csak fokozta. Nemcsak játéka, hanem a hangulat, amit teremt környezetében, valóban egy darab kiragadott élet volt a „kis”császár, a hatalmas Bonaparte egyetlen fiának, a Sasfióknak életéből. ...*”(57). A színházi előadás azonban nemcsak a színészek előadásán, hanem a rendezésen, a díszleten s - ha kell - a zenekaron is múlik. Ezt az összehangolt munkát dicséri a Három a kislány című cikk: „*Parádés szereposztásban mutatta be a színház a Schubert dalaira írt, a főváros és az ország színpadain éveken át nagy sikerrel játszott operettet, a "Három a kislány"-t. A zökkenésmentes, kitűnő rendezés a szép,*

stílszerű díszletek, a Vincze Ottó karnagy szakavatott vezetésével működő zenekar bebizonyította, hogy ez már régen nem a kezdetbeni műkedvelő-előadások színháza: ez most már maga a "színház", a legjobb értelemben. A Budapestre szerződött művészek játéka kétségtelenül magasra emelte az előadás színvonalát, de meg kell állapítanunk, hogy a társulat vásárhelyi talajból kinőtt csemetéi is nagyszerűen fejlődnek.”(58)

VI. Közönség

A hódmezővásárhelyi faszínház közönsége társadalmi összetétel tekintetében rendkívül színes volt. Főleg kispolgárok, tanárok, hivatalnokok, középosztálybeliek, iparosok, gazdaemberek, városvezetők, mint a tűzoltóparancsnok, vagy képviselők, papok, kereskedők, bankigazgatók, orvosok, ügyvédek, patikusok, mérnökök látogatták a Nyári Színkört (59). „A vásárhelyi ember bizonyos önhittséggel emlegeti, hogy ez a város színházpártoló s ha a naponként többé kevésbé megtelő színkört nézzük, a szó egyenes értelmében igaza is van, mert a vásárhelyi közönség valóban szereti a színházat, sőt minden művészet fölött legjobban pártolja a színészetet.”(60)

A vásárhelyiek színház és színjátszás iránti szeretetét az is mutatja, hogy egyik-másik előadást olyan sokan tekintették meg, hogy attól kellett tartani, leszakad a karzat. Szendrey Mihály színtársulatigazgató így emlékszik vissza könyvében a „túl buzgó rendőr” történetére: „... A színiidényünk alatt állandóan harminc-negyven tanyai szekér álldogált a színkör udvarán és valósággal kétségbeesés vett erőt azon, aki nem kapott jegyet az előadásra. Mi pedig igyekeztünk mindenkinek helyet csinálni, sőt úgy megraktuk a galériát, hogy a szolgálatot teljesítő rendőr meg csóválta a fejét és elment jelentést tenni az ügyről Szathmáry Tihamér főkapitánynak, aki

irogatós kedvü bohém ember volt. Belépett hozzá és így adta elő az esetet:

- Alázatosan jelentem a főkapitány urnak, ismételten, irgalmatlanul sokan vannak a galérián.

- Hát mit akar kend, hogy kevesen legyenek? - és utnak bocsátotta a rendőrt.”(61)

A művészetet kedvelő és támogató kapitány, aki még parasztvígjátékot is írt Huszárattak címmel a szabályokat megszegve, azokkal mit sem törődve engedte, hogy a közönség megtekinthesse az előadást, szórakozhasson, művelődhessen. Az idézetből az is kiderül, hogy nemcsak a településen lakók, hanem a tanyán élők is belátogattak egy-egy színházi est alkalmával a városba. Ez is arra utal, hogy az alsóbb társadalmi rétegek is igényelték a kulturális, művészi előadásokat. Sokszor nem is a darab, hanem a színészek neve, vagy a társulat játékaának színvonala vonzotta a nézőket (62).

Voltak azonban olyan alkalmak is, amikor a színház látogatottsága gyenge volt. Erre utalnak a következő újságcikk-részletek: *„...noha a színművészek igyekezetük legjavát beleöntötték játékukba s az előadások kiállották az erősebb kritikát is, mégis a közönség is mintha elidegenedett volna a jobb pártolásra érdemes ódon deszkafalaktól. ...”(63)* Az újságíró Találós kérdés címmel jelentette meg cikkét: *„Mi az oka annak, hogy a színházat - a premierek kivételével - állandóan igen csekély számú közönség látogatja ? Pedig Andor Zsigmond szintársulata vidéki viszonylatban a legelsőők között áll, ... Pedig válogatott jó darabokat, újdonságokat adnak elő. Pedig a helyárok mérsékeltek. ... Egyesek már is készek a felelettel. Rossz az időjárás, kedvezőtlenek a gazdasági viszonyok, a közönség jó része mezei munkával van elfoglalva ...”(64)* Mivel Vásárhely mezőváros volt, így lakói és a környékbbeliek főként mezőgazdasággal foglalkoztak. Ebből adódóan az itt élőknek nyáron legfontosabb feladatát a termés betakarítása jelentette, amely egész évi jövedelmük alapját adta. Ezért érthető módon teljes erejükkel az aratásra és a nyári

munkákra összpontosítottak, kevés időt hagyva a szórakozásra, kikapcsolódásra, kulturális alkalmakra.

Az előadásokat megtekintő közönség be-bekiabálásaival, véleményével is részesévé vált a produkcióknak. Erről számol be Szathmáry Tihamér Borgia Lukrécia című írásában: *„Igen gyenge társulattal jelent meg a nyári saisonban Füredi igazgató Vásárhelyen. ...Nap-nap után kongott a nézőtér. Annyira elnyomta az adósság, hogy nem tudott útra kelni. A végső eszközhöz nyúlt hát, lehozatta Jászay Marit három vendégszínházra. ...És megtelt a színház mind a három estén. Harmadszorra Borgia Lukrécia adták. ... Mikor odáig értünk, hogy megmérgezte a velencei nemes apródokat, nagy meghatottság ülte meg a publikum lelkét. Síri csend volt a nézőtéren. Ebbe a nagy csendességbe azután egyszerűen belevisít Deák Miska főmérnöknek - aki igen illuminált állapotban ült az első sorban - a hangja:*

- Kérem szépen ! Naccsága ! Már az előadás előtt meg kellett volna mérgezni a gazembereket !

Óriási, hangos derűtség a színházban és a színpadon egyaránt. Le kellett ereszteni a függönyt.”(65)

A vidám anekdota is azt bizonyítja, hogy a nézők együtt éltek a darabbal, véleményezték, könnyebb megoldást találtak. Mindezt olyan természetesen adták tudtára a színészeknek, hogy azok is csak mosolyogni tudtak az egyszerű emberek őszinte találékonyságán.

Más alkalmakkor azonban épp azt olvashatjuk, hogy a közönség nem nyilvánította ki kellően érzelmeit, például nem tapsolta meg a művészeket még akkor sem, ha különben magával ragadta az előadás: *„... A közönség ... a jelenet vagy felvonás végén tetszésének külső megnyilatkozásában alig ad kifejezést. ... Ha a lelkes fiatalság meg nem emberelné magát, bizony egyetlen taps nélkül folyna le nálunk minden előadás, mert a tisztelt közönség megfoghatatlan oknál fogva - nem tapsol.”(66)* Ugyanez a cikk felvet még egy problémát, az előadás zavarását, akadályozását: *„... közönségünk ... a gyér tapsok közé idomtalan püsszegést és sziszegést hallat, amihez pedig*

egyáltalán nincsen joga. ...”(67) Ezt a tényt sajnos később, 1925-ben is olvashatjuk a Hercegnő és a pincér című színdarab bemutatójának kritikájából. Az újságíró nem restelli megszidni a közönséget és a színházhoz tartozó, nem játszó művészeket sem: „Fegyelmezze magát a közönség, de fegyelmezze a színházhoz tartozó nem játszó művészgárda is. Elvégre az képtelenség, hogy csuklások, görcsös röhögések, székhuzgálások és egyéb zavaró momentumok tegyenek élvezhetetlenné egy máskülönben jól megrendezett előadást.”(68)

Annak érdekében, hogy minél többen eljussanak a kultúrát közvetítő színházba, bevezették az úgynevezett zónaelőadásokat. Ezek az estéken általában a már sikert aratott műveket adták elő, jóval olcsóbb helyárrakkal, hogy a társadalom alsóbb rétegei számára is lehetővé tegyék a színházlátogatást, a művelődést.

VII. „Kelléktár”

a., Díszlet

Az előadás sikere nemcsak a megfelelő darabok kiválasztásától, a színészek remek játékától, a közönség összetételétől és érzékenységétől függött, hanem fontos szerep jutott a díszletezésnek, a színpadkép kialakításának is.

Még a faszínház átadása előtt 1898. június 6-án jelentkezett Linhardt Vilmos mű- és dekoratív festő, hogy elkészíti a színpad díszleteit. Rendkívül elismert személyiség volt: megkapta az olasz királyi Akadémia rendjelét, az érdemkeresztet, az állami érmet és díszérmet, illetve más kitüntetések is elnyert (69). Draskóczy Pál kisebb módosításokkal elfogadta ajánlatát, így megfestette színházunk alapvető díszleteit, melyek elemi feltételei voltak a felszereltségnek, hiszen ezeket a színpadképeket használták a leggyakrabban (70) :

egy falu háttér
egy falu oldalfal
egy puszta háttér
hat puszta oldalfal
egy szalon háttér két ajtóval
két szalonoldalfal
egy park háttér
egy erdő ív
egy kerítés (részlet a faluhoz)
három falu (részlet)
egy fa és faderék (részlet a faluhoz)
egy híd darabban (részlet a pusztához)
boszorkányvár transparent
egy gyep (részlet)
egy várost ábrázoló nagy függöny
egy kútágas (részlet a pusztához)
egy vályú (részlet a faluhoz)
egy kereszt (részlet a pusztához)
egy oldallépcső

Az 1906-os leltárból kiderül, hogy egy pusztai táj, falurészlet, erdősáv, park és szalon helyszínének megjelenítését szolgálták a díszletek. A legtöbb darab ezeken a helyeken játszódik, így természetesen ki tudták használni a megalkotott háttereket.

Linhardt Vilmos alkotásain kívül azonban lehetséges, hogy a különböző idelátogató társulatok saját díszlettel is rendelkeztek, s azt használták is. Az is elképzelhető, hogy inkább a saját megszokott díszleteiket állították színpadra, s a nézők számára már ismert színpadi képet raktárban hagyva újdonságot mutattak a közönségnek. Ezt a feltevést sem cáfolni, sem bizonyítani nem tudjuk, a források nem térnek ki erre a kérdésre. A Színházi Hírek 1921-ben olyan levelet közölt, amelyben egy színigazgató a másik segítségét kéri, mert díszletei eláztak: „... *felsőink pocsecskává áztak, s használhatatlanná*

váltak. Így jártam közelebb szerzett pusztámmal is. A kutgém is odalett. Egy régi lovagváram s egy erdőm egészen elmosódott. Épségben csakis a hullámzó tengerem maradt meg, mert az a sűgolyuk födelébe volt bepakolva. Kérlek küld utánnam azonnal egy menydörgést, s ha teheted, egy holdra és harminchárom csillagra szintén nagy szükségem volna ...”(71) Az idézet a korabeli társulatok nehézkes körülményeire utal: egyik városból a másikba mentek, vitték kellékeiket, díszleteiket. Ha felszerelt volt az adott helység színháza, lehet, hogy nem is állították fel a magukkal hozott díszleteiket.

1945-ben nagyon szegényes díszlettel indultak a Várhelyi-féle társulat tagjai, s a fiatal Osváthnak is hasonló problémákkal kellett szembenéznie. Előfordult, hogy családoktól kellett kölcsönkérni néhány bútort, kelléket. Amikor azonban a pesti színészeket Vásárhelyre hívták, nélkülözhetetlenné vált a pompás díszlet. Impozánsabbnál impozánsabb előadásokat tartottak, minden apró részletre ügyeltek. „... minden darabhoz vagy új díszleteket csináltunk, vagy újjá festettük a meglévőt ...”(72) Osváth Béla díszletmestere Mészáros István volt, aki korábban az Operaházban és a Vígszínházban dolgozott. Kohán György festőművész is tervezett díszletet a színháznak G. B. Shaw drámájához, Az ördög cimborája című darabhoz (73).

Osváth Béla társulata ügyelt arra is, hogy felfrissítse, illetve pótolja a kellékeket; ezért 1946. június 30-án, Péter Pál napján gyűjtést rendeztek: „... Házról-házra járnak majd a színészek s minden adományt elfogadnak a színház javára.”(74). Két-három színész együtt ment az utcákon, s kiskocsiba gyűjtötték azokat a kimustrált, a háztartásokban feleslegessé vált eszközöket, melyek a színészek számára valóságos kincset jelentettek. Az emberek rendkívül adakozók voltak, szívesen a színháznak ajándékozták a petróleumlámpát, széket, asztalt, szőttest (75).

b., Jelmez

A színész akkor tudja igazán jól visszaadni szerepét, ha nemcsak viselkedésében, de küllemében, megjelenésében is hűen tükrözi az adott szereplő személyiségét, lelkivilágát, társadalmi, családi helyzetét.

A társulatok a jelmezekre költöttek a legkevesebbet, hiszen a színészek általában olyan öltözetet viseltek, amelyeket igen jól lehetett variálni attól függően, milyen szereplőt kellett alakítani. Éppen ezért a társulat kevés ruhával rendelkezett, inkább a színészek sajátja volt egy-egy ruhadarab, melynek kezelése, tisztítása a művészre hárult.

Még az Osváth-féle állandó társulat sem tudott a jelmezekre nagy gondot fordítani, így kezdetben a műkedvelő ifjak színházi újságokból, divatlapokból nézték ki a megfelelő jelmezt, amit maguk megvarrtak, vagy családjuk valamelyik tagjával, közeli, távoli rokonnal ismerőssel megvarrattak, esetleg varrónővel készíttettek el. A híres színészek kezdetben hozták magukkal az adott szerepre elkészített saját ruhájukat, kisebb ruhatárukat. Később azonban - ugyanúgy mint a díszlet esetében - a darabok színvonala megkövetelte a díszes, parádés jelmezt; ezért a társulat bővíteni kezdte ruhatárát nem sajnálva az anyagiakat. Gobbi Hildáék még a Nemzeti Színház segédmaszkmesterét is idehozták. (76)

c., Technikai, műszaki felszereltség

A technikai, műszaki felszereltség alapvető problémáját a színház árammal való ellátása jelentette, ugyanis a városban nem volt még az 1800-as évek végén kiépített hálózat. A színpad azonban nem létezhetett enélkül, ugyanis a petróleumlámpa rendkívül veszélyes volt a faszerkezetre, így azt elvetették. A Bauer Jakab és fia cégben bíztak, hogy áramfejlesztő segítségével villany gyúlhat a színházban. Végül a Solti-féle gőzmalom hajtóereje hozta működésbe a Ganz és Társa nevű cégtől vásárolt dinamót, amiért előadásonként 6 forint járt a

malomtulajdonosnak. Ezen az összegben fölül Makó Lajos még 5 forintot fizetett naponta az áramfejlesztő kezelőjének munkadíjként. Ez azonban csak az előadások utáni 10 percig szolgáltatott áramot, így elég sok kellemetlenséget okozott az öltözők színeseknek (77). 1899-ben már elkezdtek a villanyvezetékek kiépítését, de az még mindig nem működött. A II. világháborút követően az anyagi helyzet nem tette lehetővé a villannyal való világítást, ezért gázlámpát gyűjtöttek. Előfordult az is, hogy azért kellett elhalasztani a bemutatót (Németh László: Villámfénynél), mert áramszünet volt (78). Végül 1946 áprilisára, az Operaház vendégszereplésére megépült a színház saját villanytelepe, ami biztosította az állandó áramot (79).

Műszaki eszközök tekintetében az 1906-os leltár szerint (80) a színház kezdetben kellően felszerelt volt, a legszükségesebb lámpákkal, berendezésekkel rendelkeztek, de a megnyitót követően nem újították fel ezeket, s az elhasználódás természetes volt. Ezért olvashatjuk a leltárban, hogy egyik-másik függőlámpa védőüvege törött, vagy éppen hiányzik, illetve dróttal rögzített. Ezeket a károkat, hiányosságokat főként a kulisszák mögött tapasztalták, hiszen a nézőtérre, a közönség által látogatott helyiségekre nagyobb gondot fordítottak. Mivel nagyobb renoválásra sosem került sor, az épület állapota is a műszaki felszereléssel együtt fokozatosan romlott: kilazultak a csavarok, kiestek az elrozsdásodott szögek. Az újabb fellendülést Osváth Béla igazgatása jelentette, aki anyagi gondjai ellenére a műszaki berendezéseket is próbálta modernizálni, kicserélni: „*Utóbb négy nézőtéri reflektorunk volt már, sőt a második emeleten lévő régi vetítőkamrába színházi nyelven kopreflektort is szereltünk be s így világítási berendezésünk minden igényt kielégített.*”(81) A színészek hangosító berendezéseket is használtak, bár a faszínház akusztikája rendkívül jó volt (82).

d., Biztonsági intézkedések

A Nyári Színkör legnagyobb problémáját a faszerkezet jelentette, amely rendkívül tűzveszélyes volt, ezért a közbiztonság mellett a tűzrendészeti szempontok betartására is ügyelni kellett. A Színügyi Bizottság rendőrségi tisztviselőt kért, akinek ellenőriznie kellett, hogy a függönyt kezelő személy a helyén van-e, hogy a tűzőröknek vannak-e mentőeszközeik. Feladata volt még az is, hogy az előadás után végigjárva az épületet az égve maradt lámpákat eloltassa. (83)

A színházat fecskendővel látták el (folyosó) és több helyen vészlámpákat szereltek fel: a zenekarban, erkélyen 4-4, a karzati előtérben 3, a földszinten és a bal- illetve jobboldali vészkijáróban 2-2, míg a bal- és jobboldali öltözők előtti folyosókon, a bal- és jobboldali páholyok előtti folyosókon, a jobb- és baloldali karzati lépcsőházban 1-1 vészlámpát. Az épületnek több, összesen öt kijárata volt, hogy tűz esetén minél hamarabb el lehessen hagyni a színházat. (84)

Szabályokat is hoztak a tűzkár elkerülése érdekében: a színészek sem a próbák, sem az előadások alatt nem dohányozhattak az épületben, a közönség pedig még az előcsarnokban sem. Az előadások idején hat "tűzőr"(tűzoltó) látott el felügyeletet: egy fő a kulisszák mögött, négy fő a földszinti nézőtéren és a karzatokon, illetve egy fő az előtérben. (85)

A biztonság érdekében a színháztól 25-30 méterre építettek egy tűzoltószertárat is, ahol az esetleges oltáshoz szükséges eszközöket tárolták: vízzel teli tartályokat, kézi fecskendőket, egyéb eszközöket. A szertárban tűzcsap is volt, amelyet a vigadó mögötti ártézi kútról láttak volna el vízzel. (86)

e., Nézőtér - helyárák

A vásárhelyi faszínház 800 néző befogadására volt alkalmas: 400 fő a földszintről, 400 fő pedig a karzatról figyelhette az előadásokat.

A nézőtér igen tagolt volt (melléklet 20): a földszinti helyeken kívül a páholyokból, az erkélyről és a karzatról is megtekinthette a közönség a színre vitt darabokat. Ehhez igazították a jegyek és bérletek helyárait is.

Kényelem tekintetében elmondhatjuk, hogy voltak kárpitozott székek, faszékek és padok is, sőt egyesek állóhelyeket is válthattak, ami főként a diákok számára volt kedvező, hiszen ez a jegy került a legkevesebbe.

A helyárakat mindig az adott társulat határozta meg újságokban, plakátokon tájékoztatva a város színházba látogató közönségét (87). A belépők árait a színvonal, a társulat létszáma és a haszon határozta meg. A II. világháborút követően többször is előfordult, hogy a színházak nem pénzben, hanem természetben kérték a belépőjegyek árát: „Belépődíjakat élelemben szednek.”(88)

A jegyek mellett bérleteket is árusítottak, melyek mind a közönség, mind a társulatok számára előnyösek voltak. A nézők így biztosíthatták helyüket az általuk kiválasztott székekre, páholyokba, illetve a társulat is tudta, hogy nem marad érdeklődők nélkül, hiszen ha megváltották a nézők a helyüket, bizonyára el is látogatnak a színházba. Ha esetleg mégsem mentek el, a társulatot akkor sem érte anyagi veszteség. Kezdetben csak a város előkelőbb családjai vettek bérleteket, később egyre elterjedtebbé vált a bérletváltás.

Annak érdekében, hogy minél több ember látogasson a színházba, úgynevezett zónaelőadásokat, majd később munkáelőadásokat is szerveztek, illetve olcsó helyáras darabokat hirdettek. Úgy vélték, még mindig jobb, ha kevesebb pénz gyűlik össze, mintha alig menne be valaki a színházba, s emiatt anyagilag tönkremennének.

VIII. Reklám

A vásárhelyi nép büszkén vallotta, hogy milyen szorgalmasan látogatja a színi előadásokat, mégis szükség volt a tájékoztatásra, népszerűsítésre.

A társulatok úgy adták hírül érkezésüket, s hívogatták a közönséget, hogy kocsikon, szekereken végigmentek a város forgalmasabb utcáin. Minden színész jelmezbe öltözve ült a kocsin, miközben a zenés darabok dalbetéteit énekelték, majd itt-ott megállva kisebb jeleneteket adtak elő a művekből, hogy minél többeket nyerjenek meg az esti előadásra.

A népszerűsítés feladatát a sajtó töltötte be, mivel mindennap megjelent az aznapi vagy esetleg a heti műsorrend, hogy minél többeket csalogasson a faszínház ódon falai közé. A Vásárhelyi Reggeli Újságban, az Alföldi Újságban, majd a 40-es években induló Vásárhely Népében külön színházi rovatot indítottak, ahol a színházban zajló eseményekről tudósítottak. Itt közölték előre a műsorokat, a bemutatott darabok kritikáit, az új társulatok érkezését, a műsorváltozásokat, az újabb helyárait, várható vendégszínészek érkezését, fellépését.

Vásárhely kifejezetten csak a színpörrel foglalkozó újságot is indított 1901. augusztus 1-jétől Auspitz Jenő szerkesztésében. Ez volt a Színházi Ujság, amely 1902 és 1903, 1915 és 1918 között, illetve 1920-ban szünetelt. Kezdetben a színi idényben naponta jelent meg, majd 1913-tól hetenként, 1921-ben pedig hetente három alkalommal olvashatta Vásárhely lakossága. Utolsó évfolyamát 1921-ben adták ki.

A Színházi Ujság a heti műsor rendjét, a darabok tartalmát, jellegzetes dallamainak szövegét közölte. Foglalkozott a bemutatott darabok színrevitelével, kritikájával is. Közzétett néhány történetet, viccet, humoros eseményt, melyek a társulat tagjaival történtek. Olyan cikkeket is írtak az újságban, melyek a helyárrakkal, a készülék kulisszatitkaival, vagy a legújabb tánccal foglalkoztak. „... gondunk

lesz rá, hogy lapunk tartalmas és szórakoztató legyen s azt a célt, amelyet szolgálni akarunk, a legjobban szolgálhassuk.”(89)

Befejezés

A vásárhelyi ember méltán volt büszke színházára, hiszen olyan értéket képviselő intézmény volt ez a dél-alföldi pusztaság közepén, ahol a művészet valódi otthonra lelt. Formálták az itt élők gondolkodását, ápolták a magyar nyelvet, közösséget teremtettek azok a színészek, társulati tagok, akik itt egy minden szempontból megfelelő épületet találtak. Ám ez az impozáns épület az idő haladtával előregegett, elhasználódott; az egykor délcegen álló faszínházat lebontásra ítélték. Ódon falainak emlékét ma már csak képek őrzik és a színház helyén álló kopjafa emléket állítva a boldog, termékeny időszaknak, amikor társulatok váltották egymást, neves előadók léptek fel igényes produkcióikkal.

A közönség sokáig fájlalta színházának elvesztését. Abban reménykedtek, hogy a színi kultúra egy állandó kőszínház létesítésével megmarad a városban, s addig ideiglenes jelleggel a kultúrház próbálja betölteni e szerepet; ám az álmok szertefoszlottak, mivel elvetették a színházépítés lehetőségét.

A mai napig nem sikerült Vásárhelyre újra pezsgő színházi életet varázsolni, pedig az igény még most is megvan az emberekben, s bizakodnak régóta dédelgetett álmuk megvalósulásában.

Jegyzetek

- 1 A színház világtörténete. Főszerk.: HONT Ferenc 2.köt. Bp. 1986. Gondolat
Kiadó 241-246.p.
- 2 Színészeti lexikon: Színjátszás, színpadművészet, rendezés, film, tánc, varieté,
színészi és népszokások. Szerk.: NÉMETH Antal Bp. 1930. 490.p.
- 3 A színház világtörténete. Főszerk.: HONT Ferenc 2.köt. Bp. 1986. Gondolat
Kiadó 241.p.
- 4 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 409.p.
- 5 CENNER Mihály: A vásárhelyi színjátszás hőskora.= Délsziget, 1988. (III.évf.)
11: 46-53.p.
- 6 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 330.p.
- 7 CENNER Mihály: A vásárhelyi színjátszás hőskora.= Délsziget, 1988. (III.évf.)
11: 46.p.
- 8 CENNER Mihály: A vásárhelyi színjátszás hőskora.= Délsziget, 1988. (III.évf.)
11: 46-47.p.
- 9 VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színkör építésének története.=
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 24. 5.p.
- 10 VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színkör építésének története.=
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 24-30. 5.p.
- 11 KŐSZEGFALVI Ferenc: Kulturális élet.= Hódmezővásárhely története. 2.köt.
Főszerk.: SZABÓ Ferenc Hódmezővásárhely, 1993. 805.p.
- 12 VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színkör építésének története.=
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 26. 5.p.
- 13 KRUZSLICZ István Gábor: A népkerti nyári színkör ötven éve.= Juss,
1988.(I.évf.) 2: 5.p.
- 14 KRUZSLICZ István Gábor: A népkerti nyári színkör ötven éve.= Juss,
1988.(I.évf.) 2: 5.p.
- 15 VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színkör építésének története.=
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 30. 5.p.
- 16 Thália temploma.= Vásárhelyi Napló, 1898. augusztus 2. 1.p.

- 17 Vásárhely csak akkor bontja fel Andor Zsigmonddal a szerződést, ha az igazgató tényleg csődbe kerül.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. július 31. 1.p.
Rendbe jön a színház ügye.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. augusztus 14. 3.p.
A városi tanács megengedte Andor Zsigmondnak, hogy a nyári szezont szept. 20-án befejezhesse.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. szeptember 16. 1.p.
- 18 KRUZSLICZ István Gábor: A népkerti nyári színekör ötven éve.= Juss, 1988.(I.évf.) 2: 5-7.p.
- 19 Fialatok színháza.= Vásárhely Népe, 1945. június 26. 2.p.
- 20 Ujra játszik a színház.= Vásárhely Népe, 1945. november 11. 2.p.
Megalakult a Színjátszó Társaság.= Vásárhely Népe, 1945. november 16. 2.p.
- 21 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás 1947/3. 154.p.
- 22 HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen.
Hódmezővásárhely, 1989. 93.p.
- 23 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás 1947/3. 155.p.
- 24 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás 1947/3. 154-158.p.
- 25 KRUZSLICZ István Gábor: A népkerti nyári színekör ötven éve.= Juss, 1988.(I.évf.) 2: 11.p.
- 26 KRUZSLICZ István Gábor: A népkerti nyári színekör ötven éve.= Juss, 1988.(I.évf.) 2: 11.p.
- 27 GILICZE László: Lakóhelyem művelődéstörténeti emlékei. A hódmezővásárhelyi színjátszás története 1944-1956. (Szakdolgozat) Hódmezővásárhely, 1985. 24-32.p.
- 28 Hogyan kerül színpadra a darab? = Színházi Ujság, 1913.(XI.évf.) 5: 5-6.p.
- 29 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 17.p.

- 30 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színikör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 17.p.
- 31 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színikör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 18.p.
- 32 Színészetünk jövője.= Vásárhelyi Napló, 1898. augusztus 25. 1.p.
- 33 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színikör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 20.p.
- 34 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színikör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 24.p.
- 35 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színikör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 32.p.
Hód-Mező-Vásárhely, 1899. augusztus 6. 4.p.
- 36 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színikör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 33.p.
Hód-Mező-Vásárhely, 1899. augusztus 6. 4.p.
- 37 Megbukott „A Feleségem babája”.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. július 12. 3.p.
- 38 „A Juss” diszelőadása.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. szeptember 1. 3.p.
- 39 Peer Gynt bemutatója.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. augusztus 9. 2.p.
- 40 Fialatok színháza.= Vásárhely Népe, 1945. június 26. 2.p.
- 41 Lehotayék nem jönnek Vásárhelyre.= Vásárhely Népe, 1945. augusztus 1. 2.p.
- 42 Lehotayék nem jönnek Vásárhelyre.= Vásárhely Népe, 1945. augusztus 1. 2.p.
- 43 Megalakult a Színjátszó Társaság.= Vásárhely Népe, 1945. november 16. 2.p.
- 44 HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen.
Hódmezővásárhely, 1989. 77.p.
- 45 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás 1947/3. 157.p.
- 46 Szél Zoltánné Kovács Zsuzsanna közlése
- 47 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás 1947/3. 157.p.
- 48 SZABÓ András: A színiévad margójára.= Puszták Népe, 1946. (I.évf.) 1: 40.p.

- 49 MOLDVAY Győző: Volt egyszer egy színház.= Bethlen Gábor Gimnázium
évkönyve (1972-73). Hódmezővásárhely, 1973. 143-152.p.
- 50 Szél Zoltánné Kovács Zsuzsanna közlése
- 51 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as
és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 23.p.
Vásárhelyi Napló, 1898. szeptember 28. 4.p.
- 52 Ördög cimborája.= Vásárhely Népe, 1945. augusztus 18. 2.p.
- 53 Veszélyes forduló.= Vásárhely Népe, 1946. július 26. 4.p.
- 54 Tündöklő Jeromos.= Vásárhely Népe, 1945. december 8. 3.p.
- 55 Nem leszek hálátlan.= Vásárhely Népe, 1945. december 16. 2.p.
- 56 Színház.= Vásárhely Népe, 1946. augusztus 27. 2.p.
- 57 Sasfiók.= Vásárhely Népe, 1946. augusztus 6. 4.p.
- 58 Három a kislány.= Vásárhely Népe, 1946. május 11. 4.p.
- 59 KRISTÓ NAGY István: Alföldi látóhatár. Vidéki színház.= Puszták Népe,
1948. (III.évf.) 1: 63-64.p.
- 60 A színházi közönségről.= Színházi Ujság, 1913. (XI.évf.) 1: 5.p.
- 61 SZENDREY Mihály: Ötven év a színészetből. Arad, 1932. 69-70.p.
- 62 Aranykalitka.= Vásárhely Népe, 1945. augusztus 22. 3.p.
- 63 A színház pártolása.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. július 6. 2.p.
- 64 Találós kérdés.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. július 23. 2.p.
- 65 SZATHMÁRY Tihamér: Történetek a Hód-tava partjáról. Vidám históriák egy
kötetben. Hódmezővásárhely, 1929. 66.p.
- 66 A színházi közönségről.= Színházi Ujság, 1913. (XI.évf.) 1: 5.p.
- 67 A színházi közönségről.= Színházi Ujság, 1913. (XI.évf.) 1: 5.p.
- 68 Hercegnő és a pincér.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. július 30. 3.p.
- 69 VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színekör építésének története.=
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 29. 5.p.
- 70 KRUZSLICZ István Gábor: A Nyári Színekör 1906. július 31-i leltára.= A
Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 1997. Szerk.:
KRUZSLICZ István Gábor- KOVÁCS István Hódmezővásárhely, 1998.
184-185.p.
- 71 A panaszos levél.= Színházi Hírek, 1921. június 10. 4.p.

- 72 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás
1947/3. 157.p.
- 73 Érdekli talán?= Alföldi Újság, 1946. július 10. 4.p.
- 74 Színház.= Vásárhely Népe, 1946. június 28. 4.p.
- 75 Szél Zoltánné Kovács Zsuzsanna közlése
- 76 Szél Zoltánné Kovács Zsuzsanna közlése
- 77 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as
és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 11.p.
- 78 MOLDVAY Győző: Volt egyszer egy színház.= Bethlen Gábor Gimnázium
évkönyve (1972-73). Hódmezővásárhely, 1973. 146.p.
- 79 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás
1947/3. 156.p.
- 80 KRUSZLICZ István Gábor: : A Nyári Színekör 1906. július 31-i leltára.= A
Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 1997. Szerk.:
KRUSZLICZ István Gábor- KOVÁCS István Hódmezővásárhely, 1998.
184-188.p.
- 81 OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás
1947/3. 157.p.
- 82 Szél Zoltánné Kovács Zsuzsanna közlése
- 83 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as
és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 7.p.
- 84 KRUSZLICZ István Gábor: : A Nyári Színekör 1906. július 31-i leltára.= A
Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 1997. Szerk.:
KRUSZLICZ István Gábor- KOVÁCS István Hódmezővásárhely, 1998.
184-188.p.
- 85 VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színekör építésének története.=
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 29. 5.p.
- 86 VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színekör építésének története.=
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 29. 5.p.
- 87 Május 29-én megnyílik a színház.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. május 24.
5.p.
Színház.= Vásárhely Népe, 1946. augusztus 3. 4.p.

- 88 Somlay Arthur Vásárhelykutason.= Vásárhely Népe, 1946. június 14. 4.p.
- 89 Színházi Ujság, 1913. (XI.évf.) 1: 1.p.
- 90 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 422.p.
- 91 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 409.p.
- 92 ZÁVODSZKY Géza- HERMANN Róbert: Nemzet születik. (Új Képes
Történelem sorozat) Bp. 1997. 63.p.
- 93 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 343.p.
- 94 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 412.p.
- 95 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 410.p.
- 96 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 417.p.
- 97 Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887. 419.p.
- 98 ZÁVODSZKY Géza- HERMANN Róbert: Nemzet születik. (Új Képes
Történelem sorozat) Bp. 1997. 63.p.
- 99 ZÁVODSZKY Géza- HERMANN Róbert: Nemzet születik. (Új Képes
Történelem sorozat) Bp. 1997. 63.p.
- 100 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as
és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. 16.p.
- 101 Hód-Mező-Vásárhely, 1899. július 27. 2-3.p.
- 102 Május 29-én megnyílik a színház.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. május
24. 5.p.
- 103 HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen.
Hódmezővásárhely, 1989. 89.p.
- 104 HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen.
Hódmezővásárhely, 1989. 93.p.
- 105 HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen.
Hódmezővásárhely, 1989. 94.p.
- 106 HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen.
Hódmezővásárhely, 1989. 95-96.p.
- 107 HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen.
Hódmezővásárhely, 1989. 96-97.p.
- 108 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as
és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. melléklet 1

- 109 FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as és 1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984. melléklet 2
- 110 Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. május 24- szeptember 27.
- 111 Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. április 23., május 18., május 29- szeptember 4.
Vásárhelyi Újság, 1926. szeptember 4- szeptember 26.
- 112 Vásárhely Népe, 1945. június 17- szeptember 13.
Alföldi Újság, 1945. július 3- szeptember 13.
- 113 Vásárhely Népe, 1945. november 22- 1946. április 15.
Alföldi Újság, 1945. november 22- 1946. április 15.
- 114 Vásárhely Népe, 1946. április 15- szeptember 10.
Alföldi Újság, 1946. április 15- szeptember 10.
- 115 Vásárhely Népe, 1946. szeptember 20- október 15.
Alföldi Újság, 1946. szeptember 20- október 15.
- 116 Színházi Ujság, 1913. (XI.évf.) 1: hátoldal

Bibliográfia

- Alföldi Újság, 1945.,1946.
- Aranykalitka.= Vásárhely Népe, 1945. augusztus 22. 3.p.
- CENNER Mihály: A vásárhelyi színjátszás hőskora.= Délsziget, 1988. (III.évf.)
11: 46-53.p.
- Érdekli talán? = Alföldi Újság, 1946. július 10. 4.p.
- FEHÉRNÉ ZSOLDOS Erzsébet: A hódmezővásárhelyi nyári színekör 1898-as és
1899-es színiévadja. Hódmezővásárhely, 1984.
- Fiatalok színháza.= Vásárhely Népe, 1945. június 26. 2.p.
- GILICZE László: Lakóhelyem művelődéstörténeti emlékei. A
hódmezővásárhelyi színjátszás története 1944-1956. (Szakdolgozat)
Hódmezővásárhely, 1985.
- Három a kislány.= Vásárhely Népe, 1946. május 11. 4.p.
- Hercegnő és a pincér.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. július 30. 3.p.
- HETÉS György: Osváth Béla színháza Hódmezővásárhelyen. Hódmezővásárhely,
1989.
- Hód-Mező-Vásárhely, 1899. július 27. 2-3.p.
- Hód-Mező-Vásárhely, 1899. augusztus 6. 4.p.
- Hogyan kerül színpadra a darab? = Színházi Ujság, 1913.(XI.évf.) 5: 5-6.p.
- „A Juss”diszelőadása.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. szeptember 1. 3.p.
- KŐSZEGFALVI Ferenc: Kulturális élet.= Hódmezővásárhely története. 2.köt.
Főszerk.: SZABÓ Ferenc Hódmezővásárhely, 1993. 771-811.p.
- KRISTÓ NAGY István: Alföldi látóhatár. Vidéki színház.= Puszták Népe, 1948.
(III.évf.) 1: 63-66.p.
- KRUZSLICZ István Gábor: A népkerti nyári színekör ötven éve.= Juss,
1988.(I.évf.) 2: 2-11.p.
- KRUZSLICZ István Gábor: A Nyári Színekör 1906. július 31-i leltára.= A
Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 1997. Szerk.:
KRUZSLICZ István Gábor- KOVÁCS István Hódmezővásárhely, 1998.
- Lehotayék nem jönnek Vásárhelyre.= Vásárhely Népe, 1945. augusztus 1. 2.p.

Május 29-én megnyílik a színház.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. május 24. 5.p.

Megalakult a Színházi Társaság.= Vásárhely Népe, 1945. november 16. 2.p.

Megbukott „A Feleségem babája”.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. július 12. 3.p.

MOLDVAY Győző: Volt egyszer egy színház.= Bethlen Gábor Gimnázium évkönyve (1972-73). Hódmezővásárhely, 1973. 143-152.p.

Nem leszek hálátlan.= Vásárhely Népe, 1945. december 16. 2.p.

OSVÁTH Béla: A hódmezővásárhelyi színház másfél éve.= Uj Szántás 1947/3. 154-158.p.

Ördög cimborája.= Vásárhely Népe, 1945. augusztus 18. 2.p.

A panaszos levél.= Színházi Hírek, 1921. június 10. 4.p.

Peer Gynt bemutatója.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925. augusztus 9. 2.p.

Rendbe jön a színház ügye.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. augusztus 14. 3.p.

Sasfiók.= Vásárhely Népe, 1946. augusztus 6. 4.p.

Somlay Arthur Vásárhelykutason.= Vásárhely Népe, 1946. június 14. 4.p.

SZABÓ András: A színiévad margójára.= Puszták Népe, 1946. (I.évf.) 1: 40.p.

SZATHMÁRY Tihamér: Történetek a Hód-tava partjáról. Vidám históriák egy kötetben. Hódmezővásárhely, 1929. 66.p.

Szél Zoltánné Kovács Zsuzsanna közlései

SZENDREY Mihály: Ötven év a színészetből. Arad, 1932. 69-70.p.

Színházi lexikon: Színházi élet, színházművészet, rendezés, film, tánc, varieté, színészi és népszokások. Szerk.: NÉMETH Antal Bp. 1930. 485-518.p.

Színházi életünk jövője.= Vásárhelyi Napló, 1898. augusztus 25. 1.p.

Színház.= Vásárhely Népe, 1946. június 28. 4.p.

Színház.= Vásárhely Népe, 1946. augusztus 3. 4.p.

Színház.= Vásárhely Népe, 1946. augusztus 27. 2.p.

A színház pártolása.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. július 6. 2.p.

A színház világtörténete. Főszerk.: HONT Ferenc 2.köt. Bp. 1986. Gondolat Kiadó 241-252.p.

A színházi közönségről.= Színházi Újság, 1913. (XI.évf.) 1: 5.p.

Színházi Újság, 1913. (XI.évf.) 1.szám

Találós kérdés.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. július 23. 2.p.

Thália temploma.= Vásárhelyi Napló, 1898. augusztus 2. 1.p.

Tündöklő Jeromos.= Vásárhely Népe, 1945. december 8. 3.p.

Ujra játszik a színház.= Vásárhely Népe, 1945. november 11. 2.p.

Dr. VÁLI Béla: A magyar színészet története. Bp. 1887.

A városi tanács megengedte Andor Zsigmondnak, hogy a nyári szezont szept. 20-án befejezhesse.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. szeptember 16. 1.p.

VARSÁNYI Péter: A Vásárhelyi Nyári Színkör építésének története.= Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 24-30. 5.p.

Vásárhely csak akkor bontja fel Andor Zsigmonddal a szerződést, ha az igazgató tényleg csődbe kerül.= Vásárhelyi Reggeli Újság, 1926. július 31. 1.p.

Vásárhelyi Napló, 1898. szeptember 28. 4.p.

Vásárhely Népe, 1945., 1946.

Vásárhelyi Reggeli Újság, 1925., 1926.

Vásárhelyi Újság, 1926.

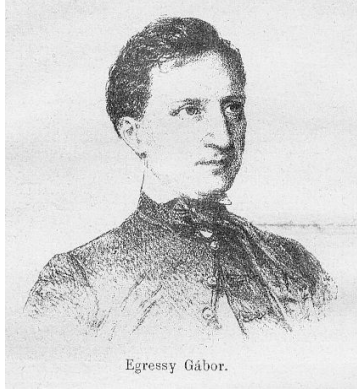

Veszélyes forduló.= Vásárhely Népe, 1946. július 26. 4.p.

ZÁVODSZKY Géza- HERMANN Róbert: Nemzet születik. (Új Képes Történelem sorozat) Bp. 1997. 63.p.

Mellékletek

melléklet 1

A Pesti Magyar Színház társulata

 <p>Kántorné Engelhart Anna.</p> <p>(90)</p>	 <p>Déryné Széppataki Róza.</p> <p>(91)</p>	 <p>(92)</p>
 <p>Lendvai Mártonné szül. Hivatal Anikó.</p> <p>(93)</p>	 <p>Szentpétery Zsigmond.</p> <p>(94)</p>	 <p>Megyeri Károly.</p> <p>(95)</p>
 <p>Lendvay Márton.</p> <p>(96)</p>	 <p>Egressy Gábor.</p> <p>(97)</p>	 <p>Bartha János.</p> <p>(98)</p>

melléklet 2

A Pesti Magyar Színház (99)

melléklet 3

A vásárhelyi Nyári Színkör épülete

melléklet 4

Makó Lajos társulatának tagjai (100)/ 1898 /

Hölgyek

K. Pataki Irma
K. Szerémi Gizella
R. Balogh Etel
Sugár Aranka
Szende Anna
Sziklay Szeréna
Tárnoki Giza
Verbőy Viola

Férfiak

Faragó Jenő
Kiss Pista
Kremer Jenő
László Gyula
Mezey Péter
Nyilassy Mátyás
Pethes Imre
Sándor Emil
Stoll Károly
Szakács Andor

melléklet 5

Krecsányi Ignác társulatának tagjai (101)/ 1899 /

Hölgyek

Áldor Juliska
Ámon Margit
Anday Blanka
Bay Annuska
Berzsenyi Julia
Hahnel Aranka
Krecsányiné
Krecsányi Vera
Rosty Jolán
Thurné Csige Böske
Tóvölgyi Margit

Férfiak:

Bartos Gyula
Bejczy György
Békéssy Gyula
Körmendy János
Ligeti Vilmos
Margittay Gyula
Mátray Gyula
Réthy Lajos
Thury Elemér
Karmester: Orbán Árpád

melléklet 6

Andor Zsigmond társulata (102)/ 1925, 1926 /

Hölgyek

Bán Klári
Eöri Erzsí
Lengyel Gizi
M. Hegedüs Böske
Tarján Nóra
Uti Gizella

Férfiak

Baróti József
Bereng József
Berky József
Faluss István
Harsányi Miklós
Keleti Lajos
Oláh Ferenc
Sándor Lajos
Sántha Ferenc
Virágh Ferenc

Tagok

Andor Zsigmond- igazgató
Baróti József- igazgatóhelyettes
Harsányi Miklós- főrendező (drámai rendező)
Görög Sándor- titkár
Jászai Böske- sűgő
Keleti Lajos – ügyelő
Nagy Gyula - könyvtáros
Ungvári Imre – díszletmester
Farkas Mihály - kellékes 2 segéddel
Miklós Bertalan - főszabó 2 segéddel

melléklet 7

Várhelyi Endre társulatának névsora (103)
(Szakszervezeti és Ifjúsági Színház)
/ 1945. június 3- 1945. szeptember 15. /

Alács Margit
Asztalos Margit
Bécsi Rezső
Borsy László
Cserényi Béla
Demeter B. Dezső
Farkas László
*Felföldi Lili
*Gálffy József
Gombos Kati
Göndör Klári (mint vendég)
Káposztás János
T. Kiss Ernő
Kovács József
*Kőrösi Magda
Osváth László
*Palócz Vilmos
Papp Teri
Pethes Ilka (mint vendég)
Steindl Margit
*Szentiványi Magda
Varga Zoltán (karnagy)
Várhelyi Endre
Végh Endre
dr. Verebes Tibor

A *-gal jelöltek hivatásos színészek voltak.

melléklet 8

Osváth Béla I. társulata (104)
(Hódmezővásárhelyi Színháztársaság)
/ 1945. november 22- 1946 április 15. /

Alács Margit
Bánffy Frigyes
*Berta András
Cserényi Béla
Delly Zoltán
Ecseky Júlia
Farkas László
*Felföldi Lili
Gombos Kati
Imre Ica
Kiss Ada
Kovács Zsuzsa
*Kőrösi Magda
Lemm János
Máriássy József
Mátray Kató
Mucsi Sándor
Nagy László
Osváth László
*Palócz Vilmos
*Papp Ella
*Sorr Jenő
*Szentiványi Magda
Várhelyi Endre
Végh Endre

A *-gal jelöltek hivatásos színészek voltak.

Gazdasági főnök: Bencsik Lajos
titkárok: Bibó Ella
Borsy László
pénztáros: Borsy Emmi
díszletmester: Csikós Ferenc
karnagy: Varga Zoltán (12 tagú zenekar)

melléklet 9

Osváth Béla II. társulata (105)
(Hódmezővásárhelyi Városi Színház)
/ 1946. április 15- 1946. szeptember 10. /

Hölgyek

Apor Noémi
Hajnóczy Livia
Mátray Magda
Bánfy Györgyi
Kovács Zsuzsa
Papp Ella
Bogár Gizi
Kőrösi Magda
Papp Teri
Felföldi Lili
Lukács Éva
Romváry Gertrúd
Gombos Kati
Magyar Ila
Szentiványi Magda
Virág Ágnes
Göndör Klári
Kőműves Erzsi
Moóry Lucy vendégfellépésekre.

Férfiak

Albert Zoltán
Göndör József
Palócz Vilmos
Berta András
Hetés György
Puskás Tivadar
Borvető János
Naszódy Sándor
Sáray Zoltán
Fehér Tibor
Osváth László
Tóth Károly
Várhelyi Endre
Bánffy Frigyes
Cserényi Béla
Dezső Tibor
Farkas László
Hegedűs Tibor
Máriássy József
Mucsi Sándor és Székely András
rendező rövid időre.
Vincze Ottó karmester és rövid időre
Bondi Endre karmester.
Vendégfellépésekre: Bessenyei Ferenc
Haller Sándor
Perényi Kálmán
Ross József.

Nyolc-tíz tagú stábot működtet, szükség szerint ének, tánc.
A zenekar húsz tagú volt. Titkár: Kalmár György. Kellékes: Borsy László.
Díszletmester: Mészáros István. Díszlettervező: a két Csikós testvér és még két személy. Ügyelő: Nagy László, Berényi István.
Segédszemélyzet: világosító, öltöztető, szabók, sűgő, pénztáros

melléklet 10

Osváth Béla III. társulata (106)

(Hódmezővásárhelyi Városi Színház)

/ 1946. szeptember 20- 1946. október 15. /

Osváth Béla igazgató, dramaturg
Zácz János főrendező, igazgatóhelyettes
Naszódy Sándor rendező
Sáray Zoltán jazz-operett rendező
Koncz Ferenc karmester
Simándy József titkár
Bencsik Lajos titkár

Prózai személyzet

Hősnő Almássy Judit	Jellem Hetényi István
Hős Zácz János	Intrikus Simándi József
Naiva Romváry Gertrúd	Komikus Pálfi Béla
Szende Kincses Erzszi	Komika Szentiványi Magda
Szerelmes Naszódy Sándor	Társalgási Puskás Tivadar

Operett személyzet

Énekes primadonna..... Papp Ella	Buffo Fehér Tibor
Jazz primadonna Szirmai Gizi	Anya Bogár Gizi
Naiva Szendrey Ilona	Apa..... Göndör József
Énekes bonviván..... Király József	Társalgási színésznő ... Papp Teri
Jazz bonviván Komlóssy Gyula	Társalgási színész Palócz Vilmos
Apa bonviván..... Bánó Mihály	Énekes színészek Albert Zoltán
Szubrett primadonna .. Apor Noémi	Bánffy
Paraszt szubrett..... Gombos Kati	Frigyes
Naiva szubrett..... Kovács Zsuzsa	Mucsi Sándor
Táncos komikus Sáray Zoltán	
Táncos naturbursch..... Berta András	

Ezen kívül 3 nő és 3 férfi tagból álló kar.

A jazz-operetteket 9, a nagyoperetteket 14 tagú zenekar kíséri.

Műszaki személyzet: Mészáros István díszletmester, Berényi István fővilágosító, Csikós Ferenc asztalos, Fülöp József szabó, Kiss István, Tőkés Ferenc, Tóth János díszletezők, Tóth Lajos világosító, Jónás Sándor kellékes

melléklet 11: *Osváth Béla IV. társulata* (107)
(*Hódmezővásárhelyi Színjátszó Társaság Színháza*)
/ 1946. október 15- Beleznay-Unger István igazgatásáig /

Igazgató..... Osváth Béla (dramaturg, prózai rendező)
Operett-főrendező..... Haller Sándor
Rendező..... Göndör József
Karmester..... Kerekes Farkas László
Főtitkár..... Stoll Dezső
Gazdasági titkár..... Bencsik Lajos

Prózai társulat

Vígjátéki primadonna.. Lukács Éva	Drámai szendeKincses Erzsi
Hős és szerelmes..... Simándi József	JellemPuskás Tivadar
Naiva..... Gombos Kati	Komika.....Szentiványi Magda
Naturbursch Osváth László	Társalgási színész .Palócz Vilmos

Operett-társulat

Énekes primadonna..... Papp Ella
Naiva primadonna..... Szirmai Gizi
Tenor bonviván..... Haller Sándor
Énekes bonviván..... Király József
Jellem bonviván..... Bánó Mihály
Jazz bonviván Komlóssy Gyula
Szubrett primadonna... Karsai Böske
Naiva primadonna..... Kovács Zsuzsa
Táncos komikus Sáray Zoltán
Táncos naturbursch... Berta András
Komika..... Marosi Mongyó
Buffo Fehér Tibor
Anya..... Bogár Gizi
Apa..... Göndör József

Énekes színészek: Papp Teri, Bánffy Frigyes, Albert Zoltán, Borsy László, Mucsi Sándor
Táncmester Nagy László, Berta András
Kellékes Tarr Béla
Pénztáros Köntös Rózsi
Díszletmester Mészáros István
Díszletezők Kiss István, Tőkés Ferenc
Világosító Tóth Lajos

melléklet 12

Az 1898-as színi évad műsora (108)

július 31.		Megnyitó hangverseny Balassa Ármin: Paraszt szívek / népszínmű /
augusztus 1.		Tóth Ede: Toloncz / népszínmű /
augusztus 2.		Georges du Maurier: Trilby / reklám-dráma /
augusztus 3.		Jókai - Strauss: Cigánybáró / operett /
augusztus 4.		Echegoray: Folt, amely tisztít / dráma /
augusztus 5.		Géczy István: Gyimesi vadvirág / népszínmű /
augusztus 6.		Kék asszony / operett /
augusztus 7.	du. este	Georges du Maurier: Trilby / reklám-dráma / Huszárcsíny / operett /
augusztus 8.		Scribe Lecouvreur: Adrienne / dráma /
augusztus 9.		Márkus József: Kukta kisasszony / bohózat /
augusztus 10.		Berla Alajos: A boszorkányvár / operett /
augusztus 11.		Charlotte Bronte: A lovoodi árva / dráma /
augusztus 12.		Georges du Maurier: Trilby / reklám-dráma /
augusztus 13.		A baba / nagyoperett /
augusztus 14.	du. este	Tóth Ede: A falu rossza / népszínmű / A baba / nagyoperett /
augusztus 15.		Kék asszony / operett /
augusztus 16.		Rejtett arcz
augusztus 17.		A baba / nagyoperett /
augusztus 18.		Díszelőadás a király születésnapjára Daudet-Bellot: Ifj. Fromont és id. Risler / dráma /
augusztus 19.		Varney: Tiszt urak a zárdában / operett /
augusztus 20.	du. este	A rezervisták / életkép / Verő György: 1848 / Hadak útja / / színmű /
augusztus 21.		Verő György: 1848 / Hadak útja / / színmű /
augusztus 22.		Rejtett arcz
augusztus 23.		Echegoray: Folt, amely tisztít / dráma /
augusztus 24.		A libapásztor / operett /
augusztus 25.		Sudermann: Otthon / dráma /
augusztus 26.		Verő György: 1848 / Hadak útja / / színmű /
augusztus 27.		Mars-Desvalliers: Jáfet 12 felesége / bohózat /
augusztus 28.	du. este	Az új honpolgár / életkép / Mars-Desvalliers: Jáfet 12 felesége / bohózat /
augusztus 29.		Feydeau: A női szabó / bohózat /
augusztus 30.		Jókai Mór: Az arany ember / dráma / Gööz Aranka vendégszereplésével
augusztus 31.		ifj. Dumas: A nők barátja / vígjáték /
szeptember 1.		Offenbach : Hoffmann meséi / opera /
szeptember 2.		Katona József: Bánk bán / szomorú játék /
szeptember 3.		Gerő Károly: Felhőszakadás / népszínmű /
szeptember 4.	du. este	II. Rákóczi Ferenc fogsága / dráma / Fatinitza / operett /
szeptember 5.		Hipnotizált anyós

szeptember 6.	Dumas: A kaméliás hölgy / dráma / R. Balogh Etel jutalomjátéka
szeptember 7.	Verő György: A szultán / operett /
szeptember 8.	Blum-Troche: Coulisset úr / bohózat /
szeptember 9.	Dobsa Lajos: V. László / történelmi tragédia /
szeptember 10.	Az oroszánvadász / operett /
szeptember 11. du. este	Szathmáry: A vigéczek / életkép / Lukácsy Sándor: A vereshajú / népszínmű / A nemzeti gyász miatt az esti előadás félbemaradt
szeptember 12.	Lukácsy Sándor: A vereshajú / népszínmű /
szeptember 13.	Decourelle: Két tacsó / dráma / Tárnoky Gizella jutalomjátéka
szeptember 14.	Verney: Tiszturak a zárdában / operett /
szeptember 15.	A dolovai nábob lánya
szeptember 16.	Benkő: Bukor a székelyek hóhéra / történelmi színmű /
szeptember 17.	országos gyásznap
szeptember 18. du. este	Shakespeare: Rómeo és Julia / tragédia / Vanloó és Duval: Michu lányok / operett /
szeptember 19.	gyásznap
szeptember 20.	Országgyűlési szállás / vígjáték / Ujházi Ede vendégszereplésével
szeptember 21.	Constantin abbé Ujházi Ede vendégszereplésével
szeptember 22.	Feuillet: Egy párisi regény / színmű /
szeptember 23.	Strauss: Böregér / Denevér / / operett /
szeptember 24.	A cigány / népszínmű /
szeptember 25. du. este	Nebáncsvirág / énekes színmű / A lengyel zsidó / színmű / Mindkét előadás Ujházi Ede főszereplésével
szeptember 26.	Kövesdi - Faragó: Háromláb kapitány
szeptember 27.	Blumenthal - Kadelburg: Mozgó fényképek/ bohózat /
szeptember 28.	ifj. Bokor József: Mária bátyja / népszínmű /
szeptember 29.	Karczag Vilmos: A lemondás / színmű /
szeptember 30.	Szigethy József: A vén bakancsos és fia, a huszár / népszínmű /
október 1.	Crampton mester / vígjáték /
október 2. du. este	Tóth Kálmán: A király házasodik / vígjáték / A miniszter előszobájában Ujházi Ede főszereplésével

Az 1899-es színi évad műsora (109)

július 22.		Berczik Árpád: Himfy dalai
július 23.	du. este	Piroska és a farkas / mesejáték / Géczy István: Gyimesi vadvirág / népszínmű /
július 24.		Sidney: A gésák / operett /
július 25.		Szigligeti: Trónkereső / népszínmű /
július 26.		Pailleron: Ahol unatkoznak / színmű /
július 27.		Közönyt közönnyel / dráma /
július 28.		Erkel Ferenc: Hunyadi László / opera /
július 29.	du. este	Hamupipőke / mesejáték / Petőfi emlékműsor Tündérlak Magyarhonban / népszínmű /
július 31.		A kis herceg / operett /
augusztus 1.		Közönyt közönnyel / dráma /
augusztus 2.		Erkel Ferenc: Hunyadi László / opera /
augusztus 3.		Dóczy Lajos: Utolsó szerelem / dráma /
augusztus 4.		Sardou: A haza / színmű /
augusztus 5.		Verdi: La Traviata / opera /
augusztus 6.	du. este	Cigány mint földesúr / népszínmű / Rajmund: Tékozló / színmű /
augusztus 7.		Soupe: Boccaccio / operett /
augusztus 8.		Feuillet: Az erdő szépe / színmű /
augusztus 9.		Verdi: La Traviata / opera /
augusztus 10.		ifj. Bokor József: A kis alamuszi / operett /
augusztus 11.		Herczeg Ferenc: Gyurkovics-lányok / életkép /
augusztus 12.		Herczeg Ferenc: Gyurkovics-lányok / életkép /
augusztus 13.	du. este	Hófehérke és a hét törpe / mesejáték / Géczy István: A fekete rigó / népszínmű / ösbemutató
augusztus 14.		Bisson-Henequin: Az ujfullandi / bohózat /
augusztus 15.		Sardou: Fedóra / dráma /
augusztus 16.		Sidney: A görög rabszolga / operett /
augusztus 17.		Sidney: A görög rabszolga / operett /
augusztus 18.		Bokor József: Télen / népszínmű /
augusztus 19.		Herczeg Ferenc: Gyurkovics-lányok / életkép /
augusztus 20.	du. este	Konti József: A suhancz / operett / Viola az alföldi haramia / népszínmű /
augusztus 21.		Sardou: Fedóra / dráma /
augusztus 22.		Sidney: A gésák / operett /
augusztus 23.		Sidney: A görög rabszolga / operett /
augusztus 24.		Csiky Gergely: A nagymama / vígjáték /
augusztus 25.		Piros bugyelláris / népszínmű /
augusztus 26.		Herbert Viktor: A nílusi varázsló / operett /
augusztus 27.	du. este	Konti József : Eleven ördög / operett / Csepreghy: Sárga csikó / népszínmű /
augusztus 28.		Planquette: Ripp van Winkle / operett /

augusztus 29.	Dumas: Az idegen nő / színmű /
augusztus 30.	Sardou: Váljunk el! / vígjáték /
augusztus 31.	Herbert Viktor: A nílusi varázsló / operett /
szeptember 1.	Victor Hugo: Quazimodo / dráma /
szeptember 2.	Verdi: Rigoletto / opera /
szeptember 3. du.	Stern Izsák / színmű /
este	Folliusz: Náni / operett /
szeptember 6.	Szophoklesz: Elektra / tragédia /
szeptember 7.	Heré: Lili / bohózat /
szeptember 8.	Pailleron: Az egér / vígjáték /
szeptember 9.	A bányamester / operett /
szeptember 10.	Shakespeare: Szentivánéji álom / színmű /
szeptember 11. du.	Peleskei nótárius / népszínmű /
este	Rátkay: Felhő Klári / népszínmű /
szeptember 12.	Tóth Ede: A falu rossza / népszínmű /
szeptember 13.	Moreau: A szövetségesek / vígjáték /
szeptember 14.	Ohnet: A vasgyáros / színmű /
szeptember 15.	Tóth Ede: A falu rossza / népszínmű /
szeptember 16.	Rossini: Sevillai borbély / opera /
szeptember 17. du.	Sidney: A görög rabszolga / operett /
	este Rakambole, a párisi csavargó / dráma /
szeptember 18.	Herczeg Ferenc: A dolovai nábob leánya / színmű /
szeptember 19.	Lecocque: Nap és Hold / operett /
szeptember 20.	Réthey Lajos: Trilby / színmű /
szeptember 21.	Bisson-Leclecq: A házi béke / vígjáték /
szeptember 22.	A csikós / népszínmű /
szeptember 23.	Hervé: Nebáncsvirág / operett /
szeptember 24. du.	Sidney: A gésák / operett /
este	A szökött katona / népszínmű /
szeptember 25.	Dumas: Monte Christo grófja / dráma /
szeptember 26.	Géczy István: Az ördög mátkája / népszínmű /
szeptember 27.	Zellner: Madarász / operett /
szeptember 28.	Herczeg Ferenc: Gyurkovics-lányok / életkép /

Az 1925-ös színi évad műsora (110)

május 30.	du. este	Csibi / vígjáték / Körössy Albert: Goldstein Számi / operett / Faludi Kálmán és Fenyő Irma vendégfelléptével	
május 31.		Körössy Albert: Goldstein Számi / operett / Faludi Kálmán és Fenyő Irma vendégfelléptével	
június 1.		Körössy Albert: Goldstein Számi / operett / Faludi Kálmán és Fenyő Irma vendégfelléptével	
június 3.		Ki babája vagyok én? / bohózat /	
június 4.		Ki babája vagyok én? / bohózat /	
június 5.		Bibó Lajos: A juss / parasztdráma /	
június 6.		Csókoljon meg! / bohózat /	Bibó
június 7.		Lajos: A juss / parasztdráma / Csókoljon meg! / bohózat / Bibó Lajos: A juss / parasztdráma /	
június 11.		Fodor László: A nagyságos asszonyt már láttam valahol / vígjáték /	
június 12.		Ezred apja / bohózat /	
június 13.		Ezred apja / bohózat /	
június 14.		Ezred apja / bohózat /	
június 17.		Bernard Shaw: Pygmalion / szatirikus vígjáték /	
június 18.		Drégely-Liptai: A vörös ember / vígjáték /	
június 20.		Nem csalom meg az uramat / vígjáték /	
június 21.		Nem csalom meg az uramat / vígjáték /	
június 24.		Paul Gerald: Ezüstlakodalom / színmű /	
június 25.		Kreutzer szonáta / dráma /	
június 26.		Medgyaszay Vilma és társulatának vendégjátéka / kabaré /	
június 27.		Uferini bűvész és illuzionista fellépése	
június 28.		Uferini bűvész és illuzionista fellépése	
július 1.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /	
július 2.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /	
július 3.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /	
július 4.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /	
július 5.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /	
július 6.		Hamburgi menyasszony / operett / Tolnai Andor vendégjátéka	
július 7.		A bajadér Tolnai Andor vendégjátéka	
július 8.		Mrs. Sheba és Dela Lipinskaja vendégjátéka	
július 9.		Mrs. Sheba és Dela Lipinskaja vendégjátéka	
július 10.		Feleségem babája / operett /	
július 11.		Feleségem babája / operett /	
július 12.		Feleségem babája / operett /	
július 13.		Pintyőke / operett / Jatzkó Cia és Tamás Benő vendégfelléptével	

		Somogyi Emmi bemutatkozása
július 14.		Pintyőke / operett / Jatzkó Cia és Tamás Benő vendégfelléptével
július 15.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
július 16.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
július 17.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
július 18.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
július 19.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
július 20.		Tóth Ede: A falu rossza / népszínmű / zónaelőadás
július 21.		Vera Mirceva / dráma / Étsy Emilia vendégfelléptével
július 22.		A kém / dráma / Étsy Emilia vendégfelléptével
július 23.		Bakonyi Kálmán-Kálmán Imre: Tatárjárás / operett /
július 24.		Saliga Ferenc-Kun Richárd: Katicabogár / operett /
július 25.		Saliga Ferenc-Kun Richárd: Katicabogár / operett /
július 26.		Saliga Ferenc-Kun Richárd: Katicabogár / operett /
július 27.		Kék postakocsi zónaelőadás
július 28.		A nagyhercegnő és a pincér
július 29.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /
július 30.		Szenes Béla: Az olasz asszony / vígjáték /
július 31.		Charlie nénye / énekes bohózat /
augusztus 1.		Charlie nénye / énekes bohózat /
augusztus 2.	du. este	Tóth Ede: A falu rossza / népszínmű / Charlie nénye / énekes bohózat /
augusztus 3.		Debrecenbe kéne menni / operett / zónaelőadás
augusztus 4.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
augusztus 5.		Zerkovitz Béla-Harmath Imre: Postás Katica / operett /
augusztus 6.		Strausz Oszkár: Varázskeringő / operett /
augusztus 7.		Ibsen: Peer Gynt
augusztus 8.		Ibsen: Peer Gynt
augusztus 9.	du. este	Charlie nénye / énekes bohózat / Csepreghy: Sárga csikó / népszínmű /
augusztus 10.		Három grácia / operett / zónaelőadás
augusztus 11.		Szent Péter esernyője
augusztus 12.		Casanova
augusztus 13.		Török Rezső-Magyar László: Juhász legény, szegény legény / énekes daljáték /
augusztus 14.		Török Rezső-Magyar László: Juhász legény, szegény legény / énekes daljáték /
augusztus 15.		Szigethy József: A vén bakancsos és fia, a huszár /népszínmű /
augusztus 16.	du. este	Hamburgi menyasszony / operett / Török Rezső-Magyar László: Juhász legény, szegény legény / énekes daljáték /

augusztus 17.		Kálmán Imre: Marica grófnő /operett /
augusztus 18.		Párisi lány
augusztus 19.		Párisi lány
augusztus 20.	du. este	Farkas Imre: Nótás kapitány /operett / Piros bugyelláris / népszínmű / Déry Rózsi vendégfelléptével
augusztus 21.		Krizantém / operett /
augusztus 22.		Krizantém / operett /
augusztus 23.	du. este	Zerkovitz Béla-Harmath Imre: Postás Katica / operett / Krizantém / operett /
augusztus 24.		Török Rezső-Magyar László: Juhász legény, szegény legény /énekes daljáték /
augusztus 25.		A cigány / népszínmű / Rátkai Sándor búcsúszerelése
augusztus 26.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
augusztus 27.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett / Kovács Kató búcsúszerelése
augusztus 28.		Ki babája vagyok én? / vígjáték /
augusztus 29.		Hazudik a muzsikaszó / operett /
augusztus 30.		Zerkovitz Béla-Harmath Imre: Aranymadár /operett/
augusztus 31.		Körössy Albert: Goldstein Számi / operett / zónaelőadás
szepetember 1.		Vajda Ernő: Délibáb / vígjáték /
szepetember 2.		Drótostót / operett /
szepetember 3.		Én már ilyen vagyok / vígjáték /
szepetember 4.		Dolly / operett /
szepetember 5.		Dolly / operett /
szepetember 6.	du. este	Egyed Lenke: Három Góbé / mesejáték / Dolly / operett /
szepetember 7.		Drótostót / operett / zónaelőadás
szepetember 8.		Bibó Lajos: A juss / parasztdráma / díszelőadás
szepetember 9.		Dolly / operett /
szepetember 10.		Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett /
szepetember 11.		Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett /
szepetember 12.	du. este	Kisfaludy Károly: A pártütők / színmű / Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett /
szepetember 13.	du. este	Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett / Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett /
szepetember 14.		Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett / zónaelőadás
szepetember 15.		Ohnet György: Vasgyáros / dráma /
szepetember 16.		Jean Gilbert: Ártatlan Zsuzsi / operett /

szepember 17. Jean Gilbert: Ártatlan Zsuzsi / operett /
szepember 18. Pásztor Árpád: Magnetic
szepember 19. Jean Gilbert: A kis huncut / operett /
szepember 20. du. Dolly / operett /
este Jean Gilbert: A kis huncut / operett /
szepember 21. Farkas Imre: Nótás kapitány / operett /
zónaelőadás
szepember 22. Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László:
Nóta vége / operett /
Trillap Ilonka és Sugár Gyula búcsúestje
zónaelőadás
szepember 23. Kacagó estély zónaelőadás
szepember 24. Móricz Zsigmond: Sári biró / vígjáték /
szepember 25. Zerkovitz Béla: Hattyúlovag / operett /
Faith Gizi, Faludi Kálmán, Fenyves Sándor
búcsúestje
szepember 26. Zerkovitz Béla: Hattyúlovag / operett /
Faith Gizi, Faludi Kálmán, Fenyves Sándor
búcsúestje
szepember 27. du. Farkas Imre: Kis kadét / operett /
este Zerkovitz Béla: Hattyúlovag / operett /
Faith Gizi, Faludi Kálmán, Fenyves Sándor
búcsúestje

Az 1926-os színi évad műsora (111)

április 23.	a budapesti Andrásy úti színház vendégjátéka
Pünkösöd első napja	Rott Sándor társulatának vendégjátéka
Pünkösöd második napja	Rott Sándor társulatának vendégjátéka
május 29.	Dr. Szabó Juci / vígjáték /
június 5.	Dr. Szalay-Cserzi: Ugarimadás /népszínmű / Iparos Ifjúság előadása
június 9.	Szathmáry Tihamér: Huszárattak / parasztvígjáték /
június 12.	a budapesti Andrásy úti színház vendégjátéka
június 13.	Földes Imre: Pántlika / vígjáték / bérlet 6.
június 20.	Zilahy Lajos: Süt a nap Rózsahegy Kálmán vendégfelléptével
június 21.	Zilahy Lajos: Zenebohócok Rózsahegy Kálmán vendégfelléptével
június 24.	Zágon István : Marika / vígjáték / bérlet
június 25.	Zágon István: Marika / vígjáték / bérlet
június 27.	Zágon István: Marika / vígjáték / bérletszünet
június 28.	Annabál /operett / bérlet
június 29.	Annabál / operett / bérlet
június 30.	Annabál / operett / bérlet
július 2.	Martos Ferenc-Szirmay Albert: Alexandra / operett / bérlet
július 3.	Martos Ferenc-Szirmay Albert: Alexandra / operett / bérlet
július 4.	Martos Ferenc-Szirmay Albert: Alexandra / operett / bérletszünet
július 5.	Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett / zónaelőadás
július 6.	Farkas Imre: A királyné rózsája / daljáték /
július 7.	Farkas Imre: A királyné rózsája / daljáték /
július 8.	Farkas Imre: A királyné rózsája / daljáték /
július 9.	Farkas Imre: A királyné rózsája / daljáték /
július 13.	Csajkovszkij: 1812 című szimfóniájának hangversenye Romain Rolland: A szerelem és a halál játéka
július 14.	Jean Gilbert: A nagy nő / operett /
július 15.	Jean Gilbert: A nagy nő / operett /
július 16.	Granichstadten: Az orlow / operett /
július 17.	Granichstadten: Az orlow / operett /
július 18.	Granichstadten: Az orlow / operett /
július 19.	Pillangó főhadnagy / operett / zónaelőadás
július 20.	Herczeg Ferenc: A híd / történelmi dráma / Békéssy Antal vendégfelléptével
július 21.	Herczeg Ferenc: A híd / történelmi dráma / Békéssy Antal vendégfelléptével
július 22.	Annabál / operett /

július 23.		Annabál / operett /
július 24.		Annabál / operett /
július 25.	du. este	Szökött katona Annabál / operett /
július 26.		Annabál / operett /
július 27.		Szenes Béla: A csirkefogó / bohózat /
július 28.		Szenes Béla: A csirkefogó / bohózat /
július 29.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett/
július 30.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett/
július 31.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett/
augusztus 1.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett/
augusztus 2.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett/ zónaelőadás
augusztus 3.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett/ zónaelőadás
augusztus 4.		Szenes Béla: Az alvó férj / vígjáték /
augusztus 5.		Régi jó Budapest / operett /
augusztus 6.		Régi jó Budapest / operett /
augusztus 7.		Régi jó Budapest / operett /
augusztus 8.	du. este	Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett / mérsékelt helyárrakkal Régi jó Budapest / operett /
augusztus 9.		Régi jó Budapest / operett / zónaelőadás
augusztus 10.		Herczeg Ferenc: Gyurkovits-lányok / vígjáték /
augusztus 11.		Földi Mihály: Engem szeress ! / énekes vígjáték /
augusztus 12.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett / zónaelőadás
augusztus 13.		Kitty és Katty / táncos operett /
augusztus 14.		Kitty és Katty / táncos operett /
augusztus 15.	du. este	Régi jó Budapest / operett / mérsékelt helyárrak Kitty és Katty / táncos operett /
augusztus 16.		Farkas Imre: A királyné rózsája / daljáték / Kovács Kató felléptével
augusztus 17.		Annabál / operett / Bilicsi Tivadar búcsúfellépése
augusztus 18.		Granichstaden: Az orlow / operett / Fenyves Sándor búcsúelőadása
augusztus 19.		Martos Ferenc-Szirmay Albert: Alexandra / operett / zónaelőadás
augusztus 20.	du. este	Kitty és Katty / táncos operett / mérsékelt helyárrak Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett / Falussy István vendégfelléptével
augusztus 21.		Kálmán Imre: Cigányprímás / operett / Falussy István vendégfelléptével
augusztus 22.	du. este	Farkas Imre: A királyné rózsája / operett / Kálmán Imre: Cigányprímás / operett / Falussy István vendégfelléptével
augusztus 23.		Farkas Imre: A királyné rózsája / operett / zónaelőadás

augusztus 24.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony /operett / Szentiványi Béla búcsúszereplése
augusztus 25.		Strauss Oszkár: Terezina / operett /
augusztus 26.		Strauss Oszkár: Terezina / operett /
augusztus 27.		Farkas Imre: Nótás kapitány / operett / Delly Ferenc búcsúfellépése
augusztus 28.		Strauss Oszkár: Böregér / operett / Weisz Lászlóné Bánky Ida, Kertész Vilmos, Molnár Rezső vendégfelléptével
augusztus 29.		Kacsóh Pongrácz: János vitéz Mohácsi vész 400. évfordulója
augusztus 30.		Kacsóh Pongrácz: János vitéz zónaelőadás
augusztus 31.		Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /
szepember 1.		Strauss Oszkár: Böregér / operett / zónaelőadás
szepember 2.		Molnár Ferenc: Ördög / vígjáték /
szepember 3.		Mágnás Miska / operett / zónaelőadás
szepember 4.		Strauss Oszkár: Legénybúcsú / operett /
szepember 5.	du.	Kálmán Imre: Marica grófnő / operett / mérsékelt helyáras
	este	Strauss Oszkár: Legénybúcsú / operett /
szepember 6.		Csárdáskirálynő / operett /
szepember 7.		Darázsfészek / színjáték /
szepember 8.		Szabados Béla: A bolond / nagyoperett / Bihari Sándor bemutatkozása
szepember 9.		Schubert-Berté: Három a kislány / nagyoperett /
szepember 10.		Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Csuda Mihály szerencséje / énekes vígjáték /
szepember 11.		Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Csuda Mihály szerencséje / énekes bohózat /
szepember 12.	du.	Mágnás Miska / nagytáncos operett /
	este	Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Csuda Mihály szerencséje / énekes bohózat /
szepember 13.		Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Csuda Mihály szerencséje / énekes bohózat /
szepember 18.		Halévy-Goldfaden: Szulamit /Jeruzsálem leánya / / keleti daljáték /
szepember 19.	du.	Halévy-Goldfaden: Szulamit / Jeruzsálem leánya / / keleti daljáték /
	este	Halévy-Goldfaden: Szulamit / Jeruzsálem leánya / / keleti daljáték /
szepember 24.		Jean Gilbert: Csak egy kislány / operett /
szepember 25.		Jean Gilbert: Csak egy kislány / operett /
szepember 26.	du.	Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett / Muzsikus Ferkó bemutatkozása zónaelőadás
	este	Jean Gilbert: Csak egy kislány / operett /
szepember 27.		Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony / operett / Muzsikus Ferkó bemutatkozása zónaelőadás

melléklet 16

*A Szakszervezeti és Ifjúsági Színház műsora (112)
/ Várhelyi Endre színtársulatának játéka /
1945. június 3- 1945. szeptember 15.*

június 17.	du.	Szegedi Vígszínpad vendégjátéka	
	este	Szegedi Vígszínpad vendégjátéka	
június 23.		Szegedi Vígszínpad vendégjátéka	
június 24.	du.	Szegedi Vígszínpad vendégjátéka	
	este	Szegedi Vígszínpad vendégjátéka	
június 29.		Garami Ernő: A megváltás felé / színmű /	
június 30.		Moliére: A botcsinálta doktor / bohózat /	bérlet
július 1.	du.	Garami Ernő: A megváltás felé / színmű /	
		olcsó helyárák, bérlet	
	este	Moliére: A botcsinálta doktor / bohózat /	bérletszünet
július 3.		Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett /	bérletszünet
július 4.		Kulinyi Ernő-Zerkovitz Béla-Bus Fekete László: Nóta vége / operett /	bérletszünet
július 5.		Tamási Áron: Vitéz lélek / színmű /	bérlet
július 6.		Tamási Áron: Vitéz lélek / színmű /	bérletszünet
július 7.		Berr-Guillemand: Főnyeremény / bohózat / Göndör Klári felléptével	
július 8.	du.	Berr-Guillemand: Főnyeremény / bohózat / olcsó helyárákkal	
	este	Berr-Guillemand: Főnyeremény / bohózat / Berr-Guillemand: Főnyeremény / bohózat / Göndör Klári felléptével	bérletszünet
július 10.			
július 11.		Zilahy Lajos: Zenebohócok / vígjáték /	
július 12.		Tamási Áron: Vitéz lélek / színmű /	
július 13.		Zilahy Lajos: Zenebohócok / vígjáték /	
július 14.		Zilahy Lajos: Zenebohócok / vígjáték /	
július 16.		Garami Ernő: A megváltás felé / színmű / olcsó helyárák, munkás előadás	
július 18.		Gorkij: Éjjeli menedékhely / dráma /	
július 19.		Gorkij: Éjjeli menedékhely / dráma /	
július 20.		Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték /	
július 21.		Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték /	
július 22.	du.	Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték / mérsékelt helyárák	
	este	Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték / Berr-Guillemand: Főnyeremény / bohózat / Göndör Klári felléptével	munkás előadás
július 24.			
július 25.		Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték /	
július 26.		Budapesti művészek estje László Imre, Simay Ede vendégfellépte	
július 27.		Solt Imre: Nincsenek véletlenek / vígjáték / Göndör Klári felléptével	

július 28.		Solt Imre: Nincsenek véletlenek / vígjáték / Göndör Klári felléptével
július 29.	du.	Solt Imre: Nincsenek véletlenek / vígjáték / Göndör Klári felléptével
	este	Solt Imre: Nincsenek véletlenek / vígjáték / Göndör Klári felléptével
augusztus 4.		Nagy szerelem
augusztus 5.		Nagy szerelem
augusztus 10.		Eugéne Brioux-Szüle Mihály-Hegedűs Tamás: Patyolat kisasszony / operett /
augusztus 11.		Eugéne Brioux-Szüle Mihály-Hegedűs Tamás: Patyolat kisasszony / operett /
augusztus 12.	du.	Eugéne Brioux-Szüle Mihály-Hegedűs Tamás: Patyolat kisasszony / operett / olcsó helyárak
	este	Eugéne Brioux-Szüle Mihály-Hegedűs Tamás: Patyolat kisasszony / operett / olcsó helyárak
augusztus 14.		G.B.Shaw: Az ördög cimborája / színmű /
augusztus 15.		Eugéne Brioux-Szüle Mihály-Hegedűs Tamás: Patyolat kisasszony / operett /
augusztus 16.		G. B. Shaw: Az ördög cimborája / színmű /
augusztus 18.		Lorde-Funck-Brentano: Aranykalitka /operett / Gombos Kati, mint primadonna
augusztus 19.	du.	Lorde-Funck-Brentano: Aranykalitka /operett / olcsó helyárak
	este	Lorde-Funck-Brentano: Aranykalitka /operett/
augusztus 20.	du.	Eugéne Brioux-Szüle Mihály-Hegedűs Tamás: Patyolat kisasszony /operett/ olcsó helyárak
	este	Lorde-Funck-Brentano: Aranykalitka / operett /
augusztus 21.		Lorde-Funck-Brentano: Aranykalitka / operett /
augusztus 22.		G. B. Shaw: Az ördög cimborája / színmű /
augusztus 24.		Lorde-Funck-Brentano: Aranykalitka / operett /
augusztus 26.	du.	Tamási Áron: Vitéz lélek / színmű /
	este	Kacagó nyár / tarka est /
augusztus 29.		Molnár Ferenc: Játék a kastélyban / vígjáték / Dr. Verebes Tibor felléptével
augusztus 30.		Molnár Ferenc: Játék a kastélyban / vígjáték / Dr. Verebes Tibor felléptével
augusztus 31.		Erdélyi Mihály: Sárgarigófészek / operett / Petur Ilka vendégfelléptével
szeptember 1.		Erdélyi Mihály: Sárgarigófészek / operett /
szeptember 2.	du.	Erdélyi Mihály: Sárgarigófészek / operett / Petur Ilka vendégfelléptével
	este	Erdélyi Mihály: Sárgarigófészek / operett / Petur Ilka vendégfelléptével
szeptember 3.		Erdélyi Mihály: Sárgarigófészek / operett / Petur Ilka vendégfelléptével
szeptember 4.		Erdélyi Mihály: Sárgarigófészek / operett / Petur Ilka vendégfelléptével
szeptember 6.		Erdélyi Mihály: Sárgarigófészek / operett / Petur Ilka vendégfelléptével

szeptember 8. Fodor László: Érettségi / vígjáték /
szeptember 9. du. Fodor László: Érettségi / vígjáték /
este Fodor László: Érettségi / vígjáték /
szeptember 11. Fodor László: Érettségi / vígjáték /
szeptember 12. Fodor László: Érettségi / vígjáték /
szeptember 13. Lorde-Funck-Brentano: Aranykalitka /operett /
ketten egy jeggyel

*A Hódmezővásárhelyi Színházi Társaság műsora
(Osváth Béla I. társulatának játéka)
1945. november 22- 1946. április 15. (113)*

november 22.		Rachmanov: Viharos alkonyat / dráma /
november 23.		Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett / Kiss Ada, Papp Ella vendégfelléptével
november 24.		Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu /operett / Kiss Ada, Papp Ella vendégfelléptével
november 25.	du.	Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu /operett / Kiss Ada, Papp Ella vendégfelléptével
	este	Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu /operett / Kiss Ada, Papp Ella vendégfelléptével
november 26.		Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett / Kiss Ada, Papp Ella vendégfelléptével
november 28.		Rachmanov: Viharos alkonyat / színmű /
november 29.		Rachmanov: Viharos alkonyat / színmű /
november 30.		Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett /
december 1.		Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett /
december 2.		Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett /
december 3.		Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett /
december 4.		Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett /
december 5.		Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett /
december 6.		Tamási Áron: Tündöklő Jeromos / népi játék /
december 7.		Tamási Áron: Tündöklő Jeromos / népi játék /
december 8.		Erdélyi Mihály: Sárgapitykés közlegény /operett /
december 9.	du.	Erdélyi Mihály: Sárgapitykés közlegény /operett /
	este	Erdélyi Mihály: Sárgapitykés közlegény /operett /
december 10.		Erdélyi Mihály: Sárgapitykés közlegény /operett /
december 11.		Erdélyi Mihály: Sárgapitykés közlegény /operett /
december 12.		Molnár Ferenc: Liliom / legenda /
december 13.		Molnár Ferenc: Liliom / legenda /
december 14.		Nem leszek hálátlan /Édes ellenfél // operett /
december 15.		Nem leszek hálátlan /Édes ellenfél // operett /
december 16.		Nem leszek hálátlan /Édes ellenfél // operett /
december 17.		Nem leszek hálátlan /Édes ellenfél // operett
december 19.		Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon

		/ operett /	ketten egy jeggyel
december 20.		Molnár Ferenc: Liliom / színmű /	
december 21.		Gólyaszanatórium / operett /	
december 22.	du.	Orbán Sándor énekel / jótékonysági est /	
december 23.	du.	Gólyaszanatórium / operett /	
	este	Gólyaszanatórium / operett /	
december 25.	du.	Vaszary Gábor: Bubus / kacagtató zenés játék /	
	este	Vaszary Gábor: Bubus / kacagtató zenés játék /	
december 26.	de.	Vaszary Gábor: Bubus / kacagtató zenés játék /	
december 27.		Vaszary Gábor: Bubus / kacagtató zenés játék /	
december 31.		Kabaré	
január 4.		Vaszary Gábor: Bubus / kacagtató zenés játék /	
		ketten egy jeggyel	
január 5.		Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig	
		Gobbi Hilda vendégfelléptével	
január 6.		Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig	
		Gobbi Hilda vendégfelléptével	
január 9.		Gólyaszanatórium / operett /	
január 10.		Mágnás Miska / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 11.		Mágnás Miska / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 12.		Mágnás Miska / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 13.	du.	Mágnás Miska / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
	este	Mágnás Miska / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 14.	du.	Mágnás Miska / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 17.		Németh László: Villámfénynél / dráma /	
január 18.		Lehár Ferenc: A mosoly országa / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 19.		Lehár Ferenc: A mosoly országa / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 20.		Lehár Ferenc: A mosoly országa / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 21.		Lehár Ferenc: A mosoly országa / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 23.		Lehár Ferenc: A mosoly országa / operett /	
január 24.		Lehár Ferenc: A mosoly országa / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
január 25.		Németh László: Villámfénynél / dráma /	
január 26.		Németh László: Villámfénynél / dráma /	
január 27.	de	Ady - emlékünnepély	
	du.	Mágnás Miska / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
	este	Lehár Ferenc: A mosoly országa / operett /	
		Haller Sándor vendégfelléptével	
február 3.	du.	Fodor László: Érettségi / vígjáték /	

február 8.	este	Fodor László: Érettségi / vígjáték / Hemaguin-Bilhaut-Gendaur: Csókpirulák / zenés bohózat /
február 9.		Hemaguin-Bilhaut-Gendaur: Csókpirulák / zenés bohózat /
február 10.		Hemaguin-Bilhaut-Gendaur: Csókpirulák / zenés bohózat /
február 11.		Hemaguin-Bilhaut-Gendaur: Csókpirulák / zenés bohózat /
február 15.		Harmath Imre-Ábrahám Pál: Az utolsó Verebélylány / operett /
február 16.		Harmath Imre-Ábrahám Pál: Az utolsó Verebélylány / operett /
február 17.	du.	Harmath Imre-Ábrahám Pál: Az utolsó Verebélylány / operett /
február 18.	este	Harmath Imre-Ábrahám Pál: Az utolsó Verebélylány / operett /
február 23.		Műsoros est
március 10.		Nagyszigeti Olvasókörben szerepelt a társulat
március 17.		Kacagó tavasz (Székkutason szerepelt a társulat)
március 31.		Műsoros est a nyomorgó gyermekekért
április 1.		Rossini: Sevillai borbély /opera / Magyar Állami Operaház vendégszereplése
április 2.		Rossini: Sevillai borbély / opera / Magyar Állami Operaház vendégszereplése
április 14. /Húsvét/ de.		Latyi-Matyi / gyermekelőadás /
április 15. /Húsvét/ de.		Latyi-Matyi / gyermekelőadás /

A Hódmezővásárhelyi Városi Színház műsora (114)
(Osváth Béla II. társulatának játéka)
1946. április 15-1946. szeptember 20.

április 20.		Kálmán Imre: Csárdáskirálynő / operett / Borvető János felléptével
április 21.	du.	Kálmán Imre: Csárdáskirálynő / operett / Borvető János felléptével
	este	Kálmán Imre: Csárdáskirálynő / operett / Borvető János felléptével
április 22.	du.	Kálmán Imre: Csárdáskirálynő / operett / Borvető János felléptével
	este	Kálmán Imre: Csárdáskirálynő / operett / Borvető János felléptével
április 23.		Kálmán Imre: Csárdáskirálynő / operett / Borvető János felléptével
április 24.		Moliére: Kénytelen házasság
április 25.		Moliére: Dandin György/avagy a megcsúfolt férj/
április 26.		Sétáló Rezső-Göndör József: Eladó lányok / operett /
április 27.		Sétáló Rezső-Göndör József: Eladó lányok / operett /
április 28.	du.	Sétáló Rezső-Göndör József: Eladó lányok / operett /
	este	Sétáló Rezső-Göndör József: Eladó lányok / operett /
április 29.		Sétáló Rezső-Göndör József: Eladó lányok / operett /
április 30.		Sétáló Rezső-Göndör József: Eladó lányok / operett /
május 1.		Kabaré előadások
május 4.		a május 1-ji est megismétlése az időközben Pestről érkező új színészekkel
május 5.	du.	Sétáló Rezső-Göndör József: Eladó lányok / operett /
	este	Kálmán Imre: Csárdáskirálynő / operett / Gózon Gyula és Rózsahelyi Kálmán fellépésével
május 10.		Schubert-Berté: Három a kislány / operett /
május 11.		Schubert-Berté: Három a kislány / operett /
május 12.	du.	Schubert-Berté: Három a kislány / operett /
	este	Schubert-Berté: Három a kislány / operett /
május 13.		Schubert-Berté: Három a kislány / operett /
május 14.		Schubert-Berté: Három a kislány / operett /
május 15.		Schubert-Berté: Három a kislány / operett /
május 16.		Csokonai Vitéz Mihály: Özvegy Karnyóné és a két szeleburdiak / egyfelvonásos / Tamási Áron: Székely fás / egyfelvonásos /

- G. B. Shaw : A Sors embere / egyfelvonásos /
Hajnóczy Livia és Apor Noémi bemutatkozó
estje
- május 17. Csokonai Vitéz Mihály: Özvegy Karnyóné és a
két szeleburdiak / egyfelvonásos /
Tamási Áron: Székely fás / egyfelvonásos /
G. B. Shaw : A Sors embere / egyfelvonásos /
Hajnóczy Livia és Apor Noémi bemutatkozó
estje
- május 18. Csokonai Vitéz Mihály: Özvegy Karnyóné és a
két szeleburdiak / egyfelvonásos /
Tamási Áron: Székely fás / egyfelvonásos /
G. B. Shaw : A Sors embere / egyfelvonásos /
Hajnóczy Livia és Apor Noémi bemutatkozó
estje
- május 19. du. Csokonai Vitéz Mihály: Özvegy Karnyóné és a
két szeleburdiak / egyfelvonásos /
Tamási Áron: Székely fás / egyfelvonásos /
G. B. Shaw : A Sors embere / egyfelvonásos /
Hajnóczy Livia és Apor Noémi bemutatkozó
estje
- este Schubert-Berté: Három a kislány / daljáték /
- május 20. Schubert-Berté: Három a kislány / daljáték /
- május 21. Schubert-Berté: Három a kislány / daljáték /
- május 22. Csokonai Vitéz Mihály: Özvegy Karnyóné és a
két szeleburdiak / egyfelvonásos /
Tamási Áron: Székely fás / egyfelvonásos /
- május 24. Zerkovitz Béla-Szilágyi Mihály: Csókos asszony
/ operett /
- május 25. Zerkovitz Béla-Szilágyi Mihály: Csókos asszony
/ operett /
- május 26. Zerkovitz Béla-Szilágyi Mihály: Csókos asszony
/ operett /
- május 27. Zerkovitz Béla-Szilágyi Mihály: Csókos asszony
/ operett /
- május 28. Zerkovitz Béla-Szilágyi Mihály: Csókos asszony
/ operett /
- május 29. Zerkovitz Béla-Szilágyi Mihály: Csókos asszony
/ operett /
- május 30. du. Zerkovitz Béla-Szilágyi Mihály: Csókos asszony
- június 1. Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /
- június 2. du. Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /
este Kálmán Imre: Marica grófnő / operett
- június 3. Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /
- június 4. Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /
- június 5. Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett / 50 %-os szelvény a Vásárhely
Népe előfizetőinek
- június 6. Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett /

június 7. Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett /

június 8. Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett /

június 9. du. Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett /
este Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett /

június 10. du. Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett /
este Szilágyi László-Eisemann Mihály: Fekete Péter
/ operett /

június 11. Hauptmann: Naplemente előtt
Somlay Artúr vendégjátéka

június 12. Hauptmann: Naplemente előtt
Somlay Artúr vendégjátéka

június 13. Hauptmann: Naplemente előtt
Somlay Artúr vendégjátéka

június 14. Hauptmann: Naplemente előtt
Somlay Artúr vendégjátéka

június 15. du. Eisemann Mihály: Egy csók és más semmi
este Eisemann Mihály: Egy csók és más semmi

június 16. du. Eisemann Mihály: Egy csók és más semmi
este Eisemann Mihály: Egy csók és más semmi

június 17. Eisemann Mihály: Egy csók és más semmi

június 18. Hauptmann: Naplemente előtt
Somlay Artúr vendégjátéka

június 19. Hauptmann: Naplemente előtt
Somlay Artúr vendégjátéka

június 20. Művészet
Gobbi Hilda, Somlay Artúr felléptével

június 21. Móricz Zsigmond: Sári biró / színmű /
Gobbi Hilda, Somlay Artúr vendégjátéka

június 22. Móricz Zsigmond: Sári biró / színmű /
Gobbi Hilda, Somlay Artúr vendégjátéka

június 23. du. Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony
/ operett /
Romváry Gertrúd és Borvető János felléptével
este Zerkovitz Béla-Szilágyi László: Csókos asszony
/ operett /
Romváry Gertrúd és Borvető János felléptével

június 24. Kálmán Imre: Marica grófnő / operett /

június 25. Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálíg !
Gobbi Hilda vendégfelléptével

június 26. Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálíg !
Gobbi Hilda vendégfelléptével

június 27. Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálíg !
Gobbi Hilda vendégfelléptével

június 28. Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálíg !
Gobbi Hilda vendégfelléptével

		munkás előadás
június 29.		Fényes Szabolcs: Paprikás csirke / operett /
június 30.	de	Vásárhely Népe matinéja Gobbi Hilda felléptével
	du.	Fényes Szabolcs: Paprikás csirke / operett /
	este	Fényes Szabolcs: Paprikás csirke / operett /
július 1.		Fényes Szabolcs: Paprikás csirke / operett /
július 2.		Fényes Szabolcs: Paprikás csirke / operett /
július 3.		Fényes Szabolcs: Paprikás csirke / operett /
július 4.		Kálmán Imre: Cigányprímás / operett /
július 5.		Kálmán Imre: Cigányprímás / operett /
július 6.		Kálmán Imre: Cigányprímás / operett /
július 7.	du.	Kálmán Imre: Cigányprímás / operett /
	este	Kálmán Imre: Cigányprímás / operett /
július 8.		Kálmán Imre: Cigányprímás / operett /
július 10.		G. B. Shaw: Az ördög cimborája
július 11.		G. B. Shaw: Az ördög cimborája
július 12.		G. B. Shaw: Az ördög cimborája
július 13.		Erdélyi Mihály: Csavargó lány / operett /
július 14.	du.	Erdélyi Mihály: Csavargó lány / operett /
	este	Erdélyi Mihály: Csavargó lány / operett /
július 15.		Erdélyi Mihály: Csavargó lány / operett /
július 16.		Erdélyi Mihály: Csavargó lány / operett /
július 17.		Molnár Ferenc: Hattyú / színmű / Kömíves Erzsébet, Lehotay Árpád felléptével
július 18.		Molnár Ferenc: Hattyú / színmű / Kömíves Erzsébet, Lehotay Árpád felléptével
július 20.		Lehár Ferenc: Luxemburg grófja / operett /
július 21.	du.	Lehár Ferenc: Luxemburg grófja / operett /
	este	Lehár Ferenc: Luxemburg grófja / operett /
július 22.		Lehár Ferenc: Luxemburg grófja / operett /
július 23.		Lehár Ferenc: Luxemburg grófja / operett /
július 24.		J. B. Priestley: Veszélyes forduló / színjáték /
július 25.		J. B. Priestley: Veszélyes forduló / színjáték /
július 26.		J. B. Priestley: Veszélyes forduló / színjáték /
július 27.		Erdélyi Mihály: Csavargó lány / operett / Apor Noémi vendégfelléptével
július 28.		Molnár Ferenc: Hattyú / színmű / Kömíves Erzsébet, Lehotay Árpád felléptével
július 29.		Erdélyi Mihály: Csavargó lány / operett / Apor Noémi vendégfelléptével
július 30.		Zilahy Lajos: Fatornyok / népszínmű / Ajtay Andor vendégfelléptével
július 31.		Zilahy Lajos: Fatornyok / népszínmű / Ajtay Andor vendégfelléptével
augusztus 1. Z		Zilahy Lajos: Fatornyok / népszínmű / Ajtay Andor vendégfelléptével
augusztus 2.		Zilahy Lajos: Fatornyok / népszínmű / Ajtay Andor vendégfelléptével
augusztus 3.		Zilahy Lajos: Fatornyok / népszínmű /

augusztus 4.		Ajtay Andor vendégfelléptével Rostand: Sasfiók / dráma / Gobbi Hilda, Lehotay Árpád vendégfelléptével
augusztus 5.		Rostand: Sasfiók / dráma / Gobbi Hilda, Lehotay Árpád vendégfelléptével
augusztus 6.		Rostand: Sasfiók / dráma / Gobbi Hilda, Lehotay Árpád vendégfelléptével
augusztus 7.		Rostand: Sasfiók / dráma / Gobbi Hilda, Lehotay Árpád vendégfelléptével
augusztus 9.		Zilahy Lajos: Fatornyok / népszínmű / Ajtay Andor vendégfelléptével emelt helyárak
augusztus 10.		Jacobi Viktor: Sybill / nagyoperett / Haller Sándor vendégfelléptével
augusztus 11.		Jacobi Viktor: Sybill / nagyoperett / Haller Sándor vendégfelléptével
augusztus 12.		Jacobi Viktor: Sybill / nagyoperett / Haller Sándor vendégfelléptével
augusztus 13.		Jacobi Viktor: Sybill / nagyoperett / Haller Sándor vendégfelléptével
augusztus 14.		Jacobi Viktor: Sybill / nagyoperett / Haller Sándor vendégfelléptével
augusztus 15.		Jacobi Viktor: Sybill / nagyoperett / Haller Sándor vendégfelléptével
augusztus 18.		Kenyereparti Olvasókörben műsoros est
augusztus 24.		Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett / Bogár Gizi vendégfelléptével
augusztus 25.	du.	Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett / Bogár Gizi vendégfelléptével
	este	Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett / Bogár Gizi vendégfelléptével
augusztus 26.		Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett / Bogár Gizi vendégfelléptével
augusztus 27.		Szilágyi László-Eisemann Mihály: Tokaji aszu / operett / Bogár Gizi vendégfelléptével
augusztus 30.		Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték / Göndör Klári vendégfelléptével
augusztus 31.		Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték / Göndör Klári vendégfelléptével
szeptember 1.	du.	Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték / Göndör Klári vendégfelléptével
	este	Jacques Deval: Francia szobalány / vígjáték / Göndör Klári vendégfelléptével
szeptember 2.		Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg / / operett /

szeptember 3. Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg /
/ operett /
szeptember 6. Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg /
/ operett /
szeptember 7. Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg /
/ operett /
szeptember 8. du. Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg /
/ operett /
este Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg /
/ operett /
szeptember 9. Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg /
/ operett /
szeptember 10. Férjek a tilosban / Eső után köpönyeg /
/ operett /

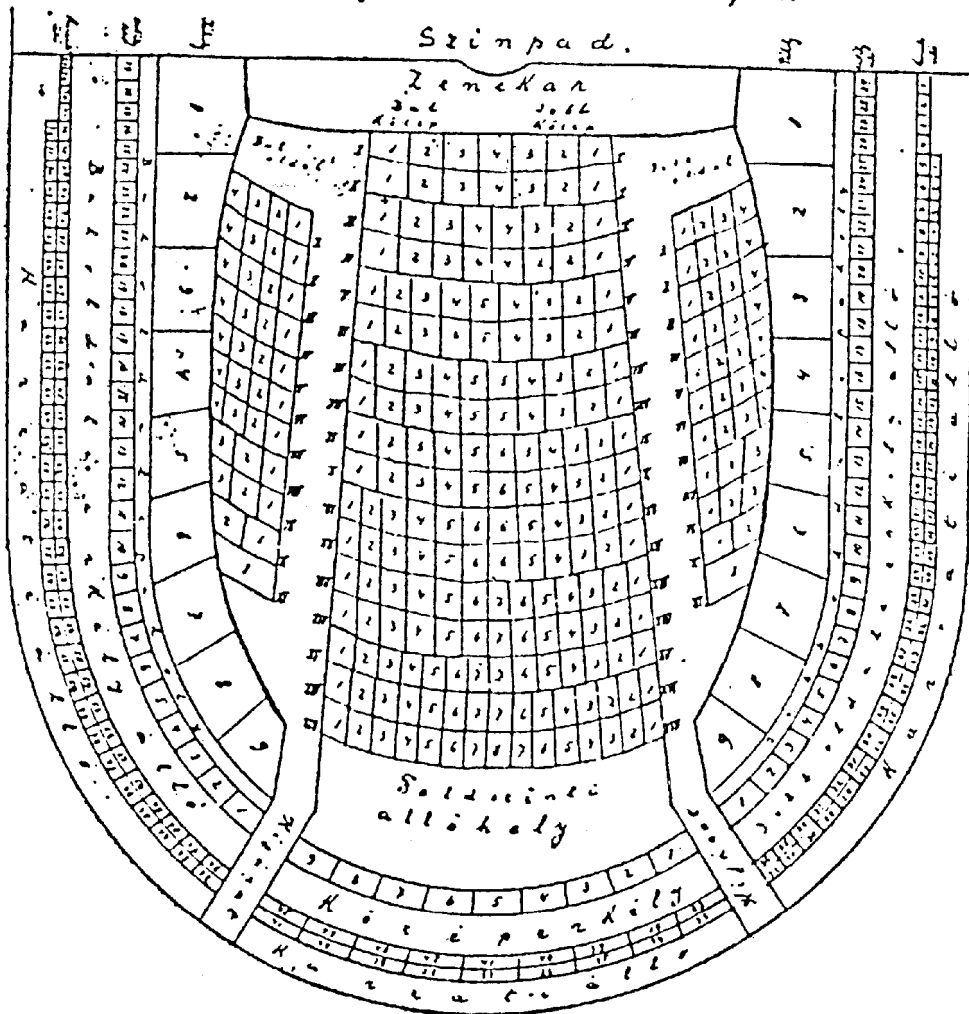
A Hódmezővásárhelyi Városi Színház műsora (115)

(Osváth Béla III. társulatának játéka)

1946. szeptember 20- 1946. október 15.

szeptember 20.	Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett / bérlet
szeptember 21.	Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett / bérlet
szeptember 22. du.	Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett / bérlet
este	Körössy Zoltán: Csak egy asszony van a világon / operett / bérletszünet
szeptember 23.	Balatoni kaland / operett /
szeptember 24.	Balatoni kaland / operett /
szeptember 25.	Balatoni kaland / operett /
szeptember 26.	Balatoni kaland / operett /
szeptember 27.	Védtelen férfi / operett /
szeptember 28.	Farkas Imre: Iglói diákok / daljáték / Haller Sándor vendégfelléptével
szeptember 29. du.	Farkas Imre: Iglói diákok / daljáték / Haller Sándor vendégfelléptével
este	Farkas Imre: Iglói diákok / daljáték / Haller Sándor vendégfelléptével
szeptember 30.	Farkas Imre: Iglói diákok / daljáték / Haller Sándor vendégfelléptével
október 1.	Farkas Imre: Iglói diákok / daljáték / Haller Sándor vendégfelléptével
október 2.	Erdélyi Mihály: Aranysárga falevél / operett /
október 3.	Erdélyi Mihály: Aranysárga falevél / operett /
október 4.	Erdélyi Mihály: Aranysárga falevél / operett /
október 5.	Erdélyi Mihály: Aranysárga falevél / operett /
október 6. du.	Erdélyi Mihály: Aranysárga falevél / operett / mérsékelt helyárak
este	Erdélyi Mihály: Aranysárga falevél / operett / olcsó helyárak

A színházi nézőtér tervrajza.

RENDES HELYÁRAK: Páholy 8 korona 20 fillér. I. rendű támlásszék I—VIII. sorban 2 korona 6 fillér, II. rendű támlásszék IX—XIII. sorban 1 K 60 fillér, III. rendű zártzék a többi sorokban 1 K 26 fillér, Erkélyülés 1 K 40 fillér. Erkély és földszinti állóhely 82 fillér. Karzati zártzék 62 fillér. Karzati állóhely 42 fillér. Diákjegy 62 fillér.

MÉRSÉKELT HELYÁRAK: Páholy 5 korona 20 fillér, I. rendű támlásszék az I—VIII. sorban 1 K 16 fillér, II. rendű támlásszék a IX—XIII. sorban — K 06 fillér, III. rendű zártzék a többi sorokban 80 fillér. Erkély ülés 80 fillér. Erkély és földszinti állóhely 42 fillér. Karzati zártzék I. sor 52 fillér. Karzati zártzék II. sor 42 fillér. Karzati állóhely 22 fillér. Diákjegy 32 fillér.